

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETO
TEISĖS FAKULTETO
BAUDŽIAMOSIOS TEISĖS IR PROCESO INSTITUTAS

JOLANTA MINKEVIČIŪTĖ
(BAUDŽIAMOSIOS TEISĖS IR KRIMINOLOGIJOS PROGRAMA)

NUSIKALSTAMUMO CHARAKTERISTIKA UKMERGĖS RAJONO SAVIVALDYBĖJE

Magistro baigiamasis darbas

Darbo vadovas –
Doc. dr. Alfredas Kiškis

Vilnius

2014

Turinys

ĮVADAS	3
1. REGISTRUOTO NUSIKALSTAMUMO UKMERGĖS RAJONO SAVIVALDYBĖJE RODIKLIAI	6
1.1.NUSIKALSTAMUMO BŪKLĖ, LYGIS IR DINAMIKA.....	7
1.2.NUSIKALSTAMUMO STRUKTŪRA	10
2. UŽREGISTRUOTŲ ASMENŲ, ĮTARIAMŲ (KALTINAMŲ) PADARIUS NUSIKALSTAMAS VEIKAS UKMERGĖS RAJONO SAVIVALDYBĖJE, SOCIALINIAI BRUOŽAI.....	16
3. LATENTINIS NUSIKALSTAMUMAS UKMERGĖS RAJONO SAVIVALDYBĖJ	26
4. PRIEŽASTINIAI VEIKSNIAI IR PREVENCIJA	36
IŠVADOS	43
PASIŪLYMAI	44
ANOTACIJA	45
ANNOTATION	46
SANTRAUKA	47
SUMMARY	48
LITERATŪROS SĄRAŠAS.....	49
PRIEDAI.....	53

ĮVADAS

Aktualumas. Nusikalstamumo problema egzistuoja nuo žmonijos susikūrimo pradžios. Tai visuomenės palydovas, kuris išnyktų tik dingus planetos gyventojams. Šimto dolerių kupiūroje pavaizduotas Benjaminas Franklinas (angl. Benjamin Franklin) yra pasakęs "Vieninteliai neišvengiami dalykai yra mirtis ir mokesčiai", tačiau šią garsiąją frazę kriminologai galėtų papildyti teigdami, kad pasaulyje yra ir trečiasis neišvengiamas dalykas – nusikalstamumas. Tai pasaulinio masto reiškiny su kuriuo susiduria ir bando kovoti visos valstybės be išimties. Nusikalstamumas kelia pavojų ne tik konkrečiam asmeniui, bet kenkia visos šalies socialinei, ekonominei, teisinei raidai, paneigia svarbiausius bendruomeninius santykius. Todėl demokratinėje teisinėje visuomenėje tam turi būti skiriamas nuolatinis dėmesys¹. Nors nusikalstamumo išvengti neįmanoma, tačiau jo tyrinėjimas leidžia susipažinti su esama padėtimi, atskleisti jo mastą, struktūrą, kitimo tendencijas, veiksnius ir tuo remiantis imtis kryptingų prevencinių priemonių. Nusikalstamumo raiška ir veiksniai atskirose Lietuvos teritorijose pasižymi nors ir panašiomis, tačiau skirtingomis ypatybėmis, todėl jį svarbu nagrinėti ir Ukmergės rajono savivaldybėje, nes prevenciją geriausia organizuoti atsižvelgiant į konkretaus rajono vietos specifiką.

Naujumas. Nusikalstamumo įvairius aspektus tyrinėjo ne tik Lietuvos, bet ir užsienio valstybių mokslininkai, yra parašyta nemažai mokslinių darbų, vadovėlių. Pavyzdžiui, užsienyje tiriamąją veiklą vykdė žinomi asmenys – H. Entorf, H. Spengler², C.Tavares, G. Thomas bei F. Bulut³ – tai tik keletas iš daugelio, kurie nagrinėjo nusikalstamumo charakteristiką Europos valstybėse. R. B. Flowers⁴ yra išleidęs knygą, kurioje tyrė nusikalstamumą Jungtinėse Amerikos Valstijose. Lietuvoje nusikalstamumą nagrinėjo daug garsių kriminologų – autorių kolektyvas (G. Babachinaitė, G. Jurgelaitienė, V. Justickis ir kt.) išleidęs monografiją⁵, kurioje pateikė šiuolaikinio nusikalstamumo Lietuvoje raišką, G. Babachinaitė ir V. Paulikas⁶ aptardami nusikalstamumą kaimuose, A. Kiškis⁷ atskleisdamas nusikalstamumo charakteristiką Lietuvoje 2001 metais ir kt. Dažniausiai nagrinėjami bendri valstybės nusikalstamumo rodikliai, tačiau jie atskirose šalies regionuose skiriasi. Darbe tiriama nusikalstamumo raiška, jo svarbiausi aspektai

¹ Sakalauskas G. Nusikalstamumas Lietuvoje // 1999 m. pranešimas apie žmogaus socialinę raidą Lietuvoje. Vilnius: Jungtinių Tautų Vystymo Programa, Socialinės politikos grupė, 1999, p. 139–153.

² Entorf H., Spengler H. Crime in Europe - Causes and Consequences. Berlin: Springer Verlag, 2003. p.235.

³ Tavares C., Thomas G., Bulut F. Population and social conditions: Crime and Criminal Justice, 2006-2009. Eurostat statistics in Focus. 6/2012.

⁴ Flowers R. B. Demographics and Criminality: The Characteristics of Crime in America. New York : Praeger, 1989.p. 223.

⁵ Babachinaitė G., Jurgelaitienė G., Justickis V. ir kt. Nusikalstamumas Lietuvoje ir jo prognozė iki 2015 m. // Monografija. Vilnius: Mykolo Romerio universiteto Leidybos centras, 2008.p. 360.

⁶ Babachinaitė G., Paulikas V. Nedarbas ir nusikalstamumas Lietuvos kaime po 1990 metų// Jurisprudencija. 2005. T. 74(66), P. 66-73.

⁷ Kiškis A. Nusikalstamumo Lietuvoje 2001 metais charakteristika // Jurisprudencija, 2002, t. 29(21); p.66–71.

Ukmergės r. sav. teritorijoje. Mokslinio darbo pateikiančio nusikalstamumo charakteristiką Ukmergės rajono savivaldybėje iki šiol nėra. Toks tiriamasis darbas naudingas ne tik policijai, bet ir kitoms institucijoms organizuojant prevencinę veiklą.

Šis magistro baigiamasis darbas naujas tuo, kad jame tiriami pagrindiniai 2008 – 2013 metų nusikalstamumo Ukmergės rajono savivaldybėje rodikliai, nagrinėjami ir apibendrinami nusikalstamumo šiame rajone kiekybiniai ir kokybiniai duomenys, atliktas viktimologinis tyrimas.

Tyrimo tikslas. Šio baigiamojo darbo tikslas yra atskleisti nusikalstamumo Ukmergės rajono savivaldybėje kriminologinę charakteristiką bei pateikti pasiūlymų jo prevencijai ir kontrolei.

Nustatytam tikslui pasiekti yra iškelti pagrindiniai darbo **uždaviniai**:

- Išanalizuoti registruoto nusikalstamumo Ukmergės rajono savivaldybėje kiekybinius ir kokybinius rodiklius.
- Atskleisti asmenų, įtariamų (kaltinamų) padarius nusikalstamas veikas Ukmergės rajono savivaldybėje, asmenybę.
- Atlikti viktimologinę Ukmergės rajono savivaldybės gyventojų apklausą.
- Išnagrinėti nusikalstamumo priežastingumą ir prevencijos kryptis.

Tyrimo objektas. Nusikalstamumas Ukmergės rajono savivaldybėje.

Tyrimo metodai. Nagrinėjant nusikalstamumo charakteristikos rodiklius ir priežastingumą naudojami empiriniai ir teoriniai tyrimo metodai. Atliekama informacijos statistinė ir lyginamoji analizė remiantis Informatikos ir ryšių departamento⁸, Statistikos departamento⁹, Policijos departamento¹⁰, Ukmergės rajono policijos komisariato duomenimis. Informacija pateikiama naudojantis duomenų sisteminimo ir grafinio duomenų vaizdavimo metodu. Išvados pateikiamos naudojant apibendrinimo metodą.

Atlikta anketavimo būdu viktimologinė anoniminė apklausa Ukmergės rajono savivaldybėje, gauti duomenys leidžia patyrinėti latentinį nusikalstamumą ir papildo registruoto nusikalstamumo statistiką.

Darbo struktūra.

Magistro baigiamasis darbas sudarytas iš turinio, įvado, 4 skyrių, išvadų, pasiūlymų, naudotos literatūros sąrašo, anotacijos lietuvių ir anglų kalbomis, santraukų lietuvių ir anglų kalbomis bei priedų.

⁸ Informatikos ir ryšių departamentas prie vidaus reikalų ministerijos. <http://www.ird.lt/news.php?lang=lt>; (2013-09-27)

⁹ Lietuvos statistikos departamentas. <http://www.stat.gov.lt/lt/>; (2013-09-27)

¹⁰ Policijos departamentas prie vidaus reikalų ministerijos // <http://www.policija.lt/>; (2013-09-27)

Pirmajame skyriuje atskleidžiama darbe naudojama nusikalstamumo samprata, nagrinėjami registruoto nusikalstamumo charakteristikos rodikliai – būklė, lygis, dinamika ir struktūra.

Antrajame skyriuje aptariama asmenų, įtariamų (kaltinamų) padarius nusikalstamą veiką, kriminologinė charakteristika – lytis, amžius, išsilavinimas, recidyvumas ir t.t.

Trečiajame skyriuje aptariamas latentinis, tai yra neregistruotas, nusikalstamumas Ukmergės rajono savivaldybėje, apibendrinant gautus viktimologinės apklausos duomenis.

Ketvirtame skyriuje bandoma išsiaiškinti asmens veiksmų, kuriais kėsinamasi į visuomenės pripažintus gėrius ir vertybes, priežastingumą bei aptariamos Policijos komisariato ir kitų suinteresuotų institucijų veiklos kryptys siekiant sumažinti nusikalstamumo problemą Ukmergėje.

1. REGISTRUOTO NUSIKALSTAMUMO UKMERGĖS RAJONO SAVIVALDYBĖJE RODIKLIAI

Mokslinėje literatūroje egzistuoja daugybė nusikalstamumo apibrėžimų. Vieni autoriai nusikalstamumo sampratą apibūna gana lakoniškai. Nusikalstamumas – tai visuma nusikaltimų, kurie tam tikru laikotarpiu padaromi tam tikroje visuomenėje¹¹. Nusikalstamumas – žvelgiant iš statistikos mokslų pozicijų, tai statistinė nusikalstamų veikų visuma.¹² Kiti autoriai – plačiau, jie atskleidžia net ir nusikalstamumo požymius. Nusikalstamumas – masiškai paplitęs, istoriškai kintantis socialinis reiškiny, turintis antagonistinį, teisinį, kriminalinį pobūdį ir susidarantis iš nusikaltimų, matomų tam tikrose valstybėse ar jų dalyse, padarytų per tam tikrą laiką, visumos.¹³

Kriminologijos literatūroje aprašytus įvairius požiūrius į sąvoką „nusikalstamumas“ galima sąlyginai suskirstyti į tris grupes¹⁴:

- 1) Pirmajai grupei priskiriamas požiūris, jog nusikalstamumas – tai elgesys, kuris nukrypsta nuo visuomenėje priimtų įprastų socialinių normų ir keliantis pavojų visai visuomenei. Nukrypimas nuo visuomenei priimtų normų yra laikomas ir alkoholizmas, prostitucija, narkomanija, tačiau kriminologams svarbūs tokie nukrypimai nuo socialinių normų tiek, kiek jie susiję su nusikalstamumu.
- 2) Mokslininkai, kurie priskiriami antrajai grupei, laikosi nuomonės, kad nusikalstamumas – socialinis, baudžiamasis – teisinis reiškiny, susidedantis iš įvairios nusikaltimų visumos, padarytos tam tikroje vietoje, tam tikru laiku.
- 3) Trečiajai grupei priskiriamas požiūris, kad nusikalstamumas yra visuomenės kaip sistemos elementas. Būtent tokiai nuomonei pritaria ir dr. T. Rudzkis ir dr. J. Galinaitytė. Taip pat tokios sampratos, kad nusikalstamumas yra sistemos dalis, neišvengiamai susijusi su visuomene ir joje vykstančiais procesais bei reiškiniais, laikomasi ir šiame darbe analizuojant temą.

Nusikalstamumas pasižymi tokiomis savybėmis kaip neigiamumas, neišvengiamumas, masiškumas, sąlyginis stabilumas, latentiskumas ir pan. Jį apibūdina paplitimas, dinamika ir struktūra.¹⁵ Paplitimą atskleidžia tokie rodikliai kaip būklė ir lygis. Tai statistiniai duomenys, kurie charakterizuoja nusikalstamumą tam tikroje teritorijoje ir tam tikru laikotarpiu. Šiame darbe pasirinkta teritorija – Ukmergės r. sav. Darbe analizuojamas 2008 – 2013 m. laikotarpis.

¹¹ Justickis V., Kriminologija. Vilnius: Lietuvos teisės universitetas, 2001 m., P. 10.

¹² Autorių kolektyvas. Kriminologija, vadovėlis, Mykolo Romerio universitetas, Vilnius, 2010 m., P. 118.

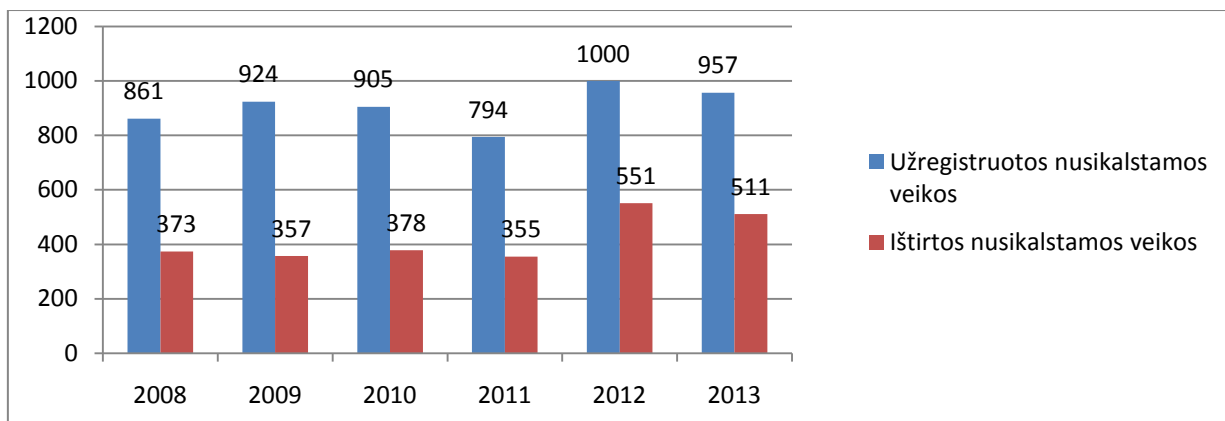
¹³ Baudžiamoji teisė, Bendroji dalis, Trečias pataisytas ir papildytas leidimas, Vilnius 2003 m., P. 134

¹⁴ J. Galinaitytė, T. Rudzkis, Šiuolaikinio nusikalstamumo sampratos problema, Jurisprudencija, 2005, t. 70(62), p.135 (134-140)

¹⁵ Bluvšteinas J.(Atsakingas redaktorius). Kriminologija. – Vilnius: Pradai, 1994. P. 38.

1.1. NUSIKALSTAMUMO BŪKLĖ, LYGIS IR DINAMIKA

Nusikalstamumo būklė - tai konkretus nusikalstamų veikų, padarytų per tam tikrą laikotarpį ir tam tikroje teritorijoje, skaičius. Ukmergės r. sav. per tiriamąjį 2008 – 2013 m. laikotarpį užregistruotų nusikalstamų veikų skaičius nuolat kito. Mažiausiai per visą laikotarpį nusikalstamų veikų užregistruota 2011 m., daugiausiai – 2012 m., toks staigus ~ 26 proc. padidėjimas didžiausias per visą tiriamąjį laikotarpį. Tuo tarpu per metus ištiriama nuo 38,6 iki 53,4 proc. užregistruotų nusikalstamų veikų.

1 Pav. Užregistruotų ir ištirtų veikų 2008 -2013 m. Ukmergės r. sav. skaičiai¹⁶

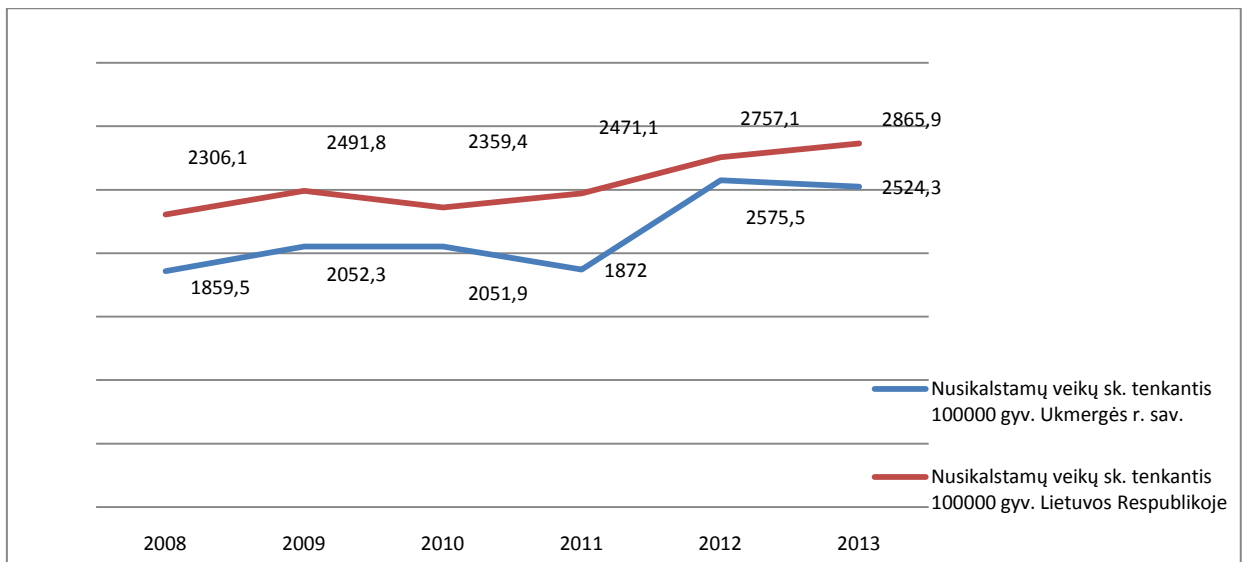
Kitas, neišvengiamai susijęs su nusikalstamumo būkle rodiklis - **nusikalstamumo lygis** - tai konkrečioje teritorijoje per konkretų laikotarpį padarytų nusikalstamų veikų skaičius, tenkantis pasirinktam tos teritorijos gyventojų skaičiui.

Ukmergės r. sav. analizuojant nusikalstamumo lygį šešerių metų laikotarpyje 2 pav. pastebima, kad 2013 m. jis buvo ~26,34 proc. didesnis nei 2008 m. Kadangi užregistruojamų nusikalstamų veikų skaičius kardinaliai nepasikeitė, tokį nusikalstamumo lygio pokytį galima paaiškinti staigiu gyventojų sumažėjimu minėtoje teritorijoje, per šešerius metus Lietuvos statistikos departamento duomenimis Ukmergės r. sav. vidutinis metinis gyventojų skaičius sumažėjo nuo 43268 iki 37958 (- 12,3 proc.) gyventojų.¹⁷ Lyginant nusikalstamumo lygį Ukmergės r. sav. su bendru Lietuvos Respublikos nusikalstamumo lygiu paaiškėjo, kad Ukmergės r. sav. teritorijoje nusikalstamų veikų skaičius tenkantis 100000 gyventojų per 2008 – 2013 m. laikotarpį yra mažesnis nei visoje valstybėje bendrai.

¹⁶ Informatikos ir ryšių departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus ministerijos. *Duomenys apie nusikalstamas veikas, padarytas Lietuvos Respublikos apskrityse*. (Forma_2Ž-APSK)

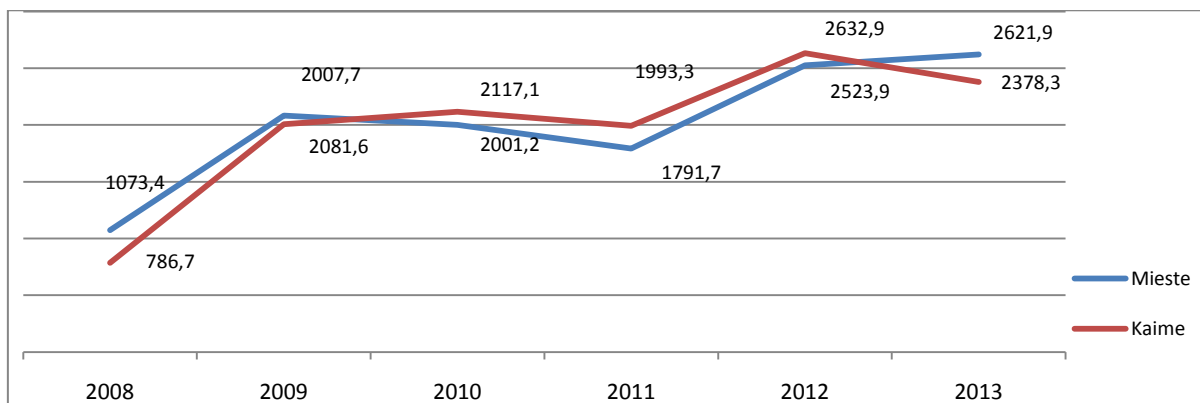
http://www.ird.lt/infusions/report_manager/report_manager.php?metai=2013&menu=12&idAta=1&rt=1&oldYear=2013&id=198&idStat=10®ionas=0&id3=1#Atas-2Z-APSK (2008-2013 m.) (2014-01-02)

¹⁷ Lietuvos statistikos departamentas. *Teritorija ir gyventojų skaičius. Požymiai: administracinė teritorija* <http://db1.stat.gov.lt/statbank/SelectVarVal/saveselections.asp> (2014-01-02)

2 Pav. Nusikalstamų veikų skaičius 2008 – 2013 m. Ukmergės r. sav. tenkantis 100000 gyv.¹⁸

Kaimuose ir mieste nusikalstamumo lygis skiriasi, vienareikšmiškai teigti kur jis yra didesnis sunku. Norint tinkamai įvertinti kur nusikalstamumo lygis yra didesnis, reikia apskaičiuoti nusikalstamumo lygį Ukmergės r. sav. kaimuose bei mieste ir tik tada padaryti išvadą.

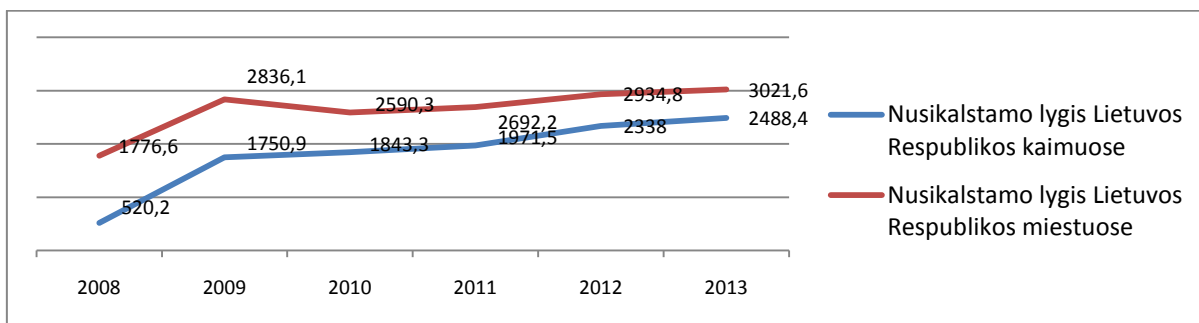
3 Pav. Nusikalstamumo lygis 2008 - 2013 m. Ukmergės r. sav. kaimuose ir mieste¹⁹

Pagal pateiktus 3 pav. nusikalstamumo lygio rodiklius paaiškėjo, kad nuo 2008 m. iki 2010 m. nusikalstamumo lygis buvo didesnis mieste, 2011-2012 m. kaimuose nusikalstamumo lygis išaugo ir tapo didesnis nei Ukmergės mieste, tačiau 2013 m. nusikalstamumo lygis mieste padidėjo 10,2 proc. ir vėl tapo didesnis nei Ukmergės r. esančiuose kaimuose. Analizuojant nusikalstamumo lygį kaimuose ir miestuose visos valstybės mastu pastebima, kad Lietuvos

¹⁸ Informatikos ir ryšių departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus ministerijos. *Užregistruota ir ištirta nusikalstamų veikų. Šių nusikalstamų veikų skaičius 100 tūkst. gyventojų.* (Forma_MK) http://www.ird.lt/infusions/report_manager/report_manager.php?metai=2013&menuo=12&idAta=1&rt=1&oldYear=2013&id=198&idStat=10®ionas=0&id3=1#Atas-MK_SAV (2008-2013 m.) (2014-01-02)

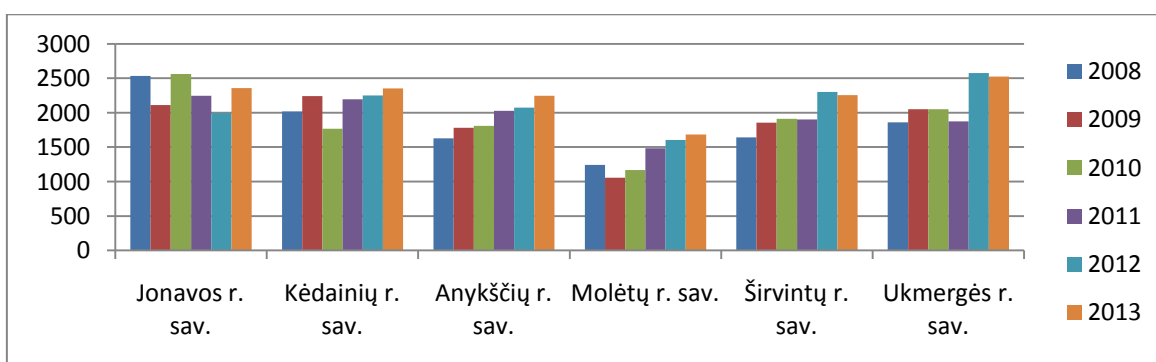
¹⁹ Informatikos ir ryšių departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus ministerijos. Duomenys apie Lietuvos Respublikoje užregistruotas nusikalstamas veikas, padarytas miestuose ir kaimuose (Forma_MK) http://www.ird.lt/infusions/report_manager/report_manager.php?metai=2013&menuo=12&idAta=1&rt=1&oldYear=2013&id=198&idStat=10®ionas=0&id3=1#Atas-MK_SAV (2008-2013 m.) (2014-01-15)

Respublikos kaimuose, kaip matyti iš pateiktų statistikos duomenų 4 pav., nusikalstamumo lygis yra žymiai mažesnis nei miestuose. Todėl, galima padaryti išvadą, kad nusikalstamumo lygio Ukmergės r. sav. kaimuose ir mieste tendencija skiriasi nuo bendros tendencijos vyraujančios Lietuvos Respublikoje. Autoriaus nuomone, taip yra todėl, kad tarp Ukmergės mieste ir Ukmergės r. sav. kaimuose gyvenančių asmenų nėra didelio socialinio atotrūkio, vyrauja panašus išsilavinimo, nedarbo, užimtumo lygis, todėl ir gyventojų kriminalinio aktyvumo skirtumas nėra toks pastebimas.

4 Pav. Nusikalstamumo lygis 2008 – 2013 m. Lietuvos Respublikos kaimuose ir mieste²⁰

Ukmergės r. sav. nusikalstamumo lygis, lyginant su aplinkinių miestų rajonų savivaldybėmis, yra gana didelis. Kaip matyti pateiktoje lentelėje nuo 2012 m. jis yra didžiausias lyginant jį su Jonavos, Kėdainių, Anykščių, Molėtų bei Širvintų r. sav. 2010 m. tik Jonavos r. sav. šis rodiklis buvo didesnis nei Ukmergės r. sav. ir siekė 2561,7 nusikalstamas veikas per metus 100000 gyventojų. Didesnis registruoto nusikalstamumo lygis dar nereiškia, kad šioje teritorijoje ir realusis nusikalstamumas yra didesnis nei aplinkiniuose rajonuose, galbūt Ukmergės r. sav. asmenys dažniau kreipiasi į teisėsaugos institucijas, pareigūnai kruopščiau registruoja nusikalstamas veikas nei besiribojančių miestų rajonų savivaldybėse.

5Pav. Nusikalstamumo lygis 2008 - 2013 m. aplinkinių miestų rajonų savivaldybėse²¹

²⁰ Informatikos ir ryšių departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus ministerijos. Duomenys apie Lietuvos Respublikoje užregistruotas nusikalstamas veikas, padarytas miestuose ir kaimuose (Forma MK) http://www.ird.lt/infusions/report_manager/report_manager.php?metai=2013&menu=12&idAta=1&rt=1&oldYear=2013&id=198&idStat=10®ionas=0&id3=1#Atas-MK_SAV (2008-2013 m.) (2014-01-15)

²¹ Informatikos ir ryšių departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus ministerijos. Nusikalstamų veikų žinybinio registro duomenų žemėlapis. Nusikalstamumas savivaldybėse. <http://www.ird.lt/nvzrgis/map/> (2008-2013 m.) (2014-01-02)

Dar vienas svarbus rodiklis – **nusikalstamumo dinamika** – tai būklės ir (arba) lygio pasikeitimas per tam tikrą laiką.²² Tik išanalizavus dinamiką galima spręsti ar naudojamos prevencinės priemonės veiksmingos ir pasiteisina, kokias prevencinės veiklos kryptis pasirinkti, kokiai sričiai skirti daugiau dėmesio ir pan.

1lentelė. Nusikalstamumo pokyčiai Ukmergės r. sav. 2008-2013 m. pagal būklę ir lygį²³

Metai	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Nusikalstamumo lygis	1859,5	2052,3	2051,9	1872	2575,5	2524,3
Pokytis, proc.	20,08	10,3	-0,02	-8,77	37,55	-1,99
Nusikalstamumo būklė	861	924	905	794	1000	957
Pokytis, proc.	20,08	7,32	-2,06	-12,27	25,94	-4,3

Iš pateiktų duomenų 1 lentelėje matyti, kad 2008 – 2013 m. nusikalstamumo lygis ir būklė gana nepastovūs. 2008 – 2009 m. šie nusikalstamumo rodikliai didėjo, 2010 – 2011 m. – mažėjo. Didžiausias nusikalstamumo rodiklių pokytis per minėtąjį laikotarpį buvo 2012 m., nusikalstamumo lygis padidėjo 703,5 veikomis tenkančiomis 100000 gyventojų ir per metus užregistruota 206 veikomis daugiau nei praėjusiais metais. 2013 m. tiek nusikalstamumo lygis, tiek būklė vėl sumažėjo, tačiau rodikliai išlieka vieni didžiausių per minėtąjį laikotarpį. Taip pat per tiriamąjį laikotarpį stebima lygio didėjimo tendencija – 2013 metais jis padidėjo 35,8 proc. lyginant su 2008 metais.

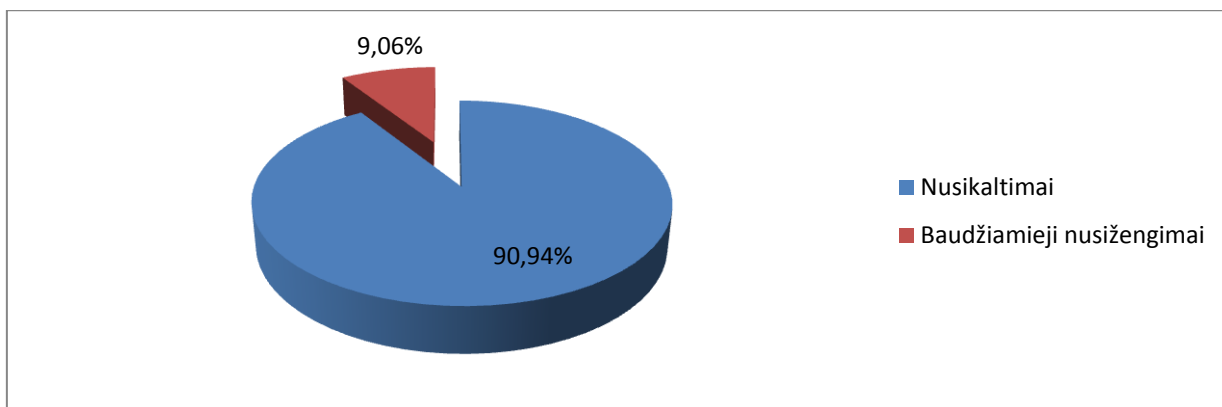
1.2. NUSIKALSTAMUMO STRUKTŪRA

Nusikalstamumo struktūra yra kokybinis nusikalstamumo rodiklis, parodantis vidinę nusikalstamumo sandarą, santykį tarp atskirų jo tipų, rūšių ir porūšių²⁴. Nusikalstamumo struktūra pagal asmenis bus nagrinėjama trečiajame skyriuje. Šiame darbo skyriuje nagrinėjama nusikalstamumo struktūra pagal nusikalstamas veikas.

²² Bluvšteinas J.(Atsakingas redaktorius). Kriminologija. – Vilnius: Pradai, 1994. P. 40.

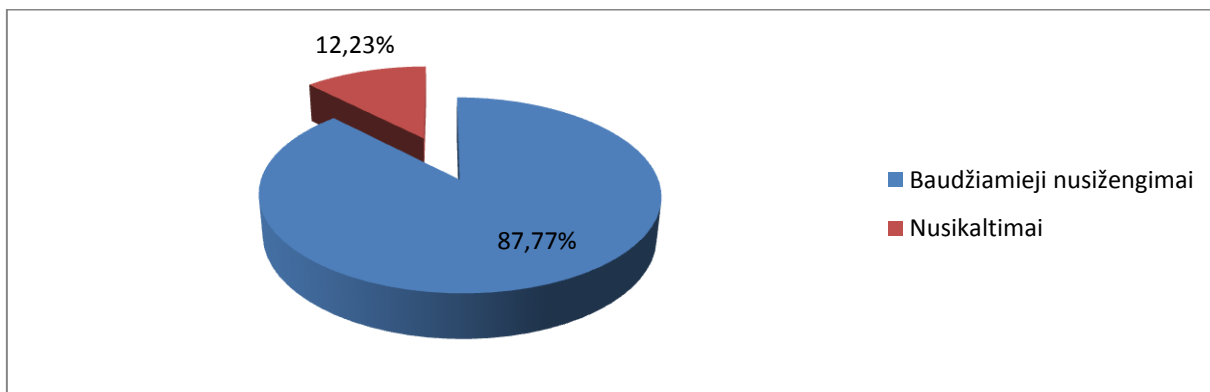
²³ Sudaryta autoriaus vadovaujantis 1-2pav.

²⁴ Prapiestis J.. Namų advokatas . Vilnius: VĮ Teisinės informacijos centras, 2002. P. 584

6 Pav. Nusikalstamos veikos 2008 – 2013 m. Ukmergės r. sav.²⁵

Ukmergės r. sav. per 2008-2013 m. laikotarpį užregistruotos iš viso 5441 nusikalstama veika. Iš jų ~9 proc. sudaro baudžiamieji nusižengimai. Tai parodo, jog šioje teritorijoje tik apytiksliai kas dešimta veika yra baudžiamasis nusižengimas, didžiąją dalį sudaro nusikaltimai. Vertinant šį rodiklį, galima teigti, kad Ukmergės r. sav. yra mažiau kėsinamasi į tas baudžiamojo įstatymo saugomas vertybes, kurios yra švelniau saugomos įstatymo, tačiau taip pat galima iškelti versiją, kad mažesnio pavojingumo nusikaltimai dažniau lieka neužregistruoti ir todėl realiai neatsispindi statistikos duomenyse.

7 Pav. Nusikalstamos veikos gatvėse ir viešose vietose 2008 – 2013 m. Ukmergės r.sav.²⁶

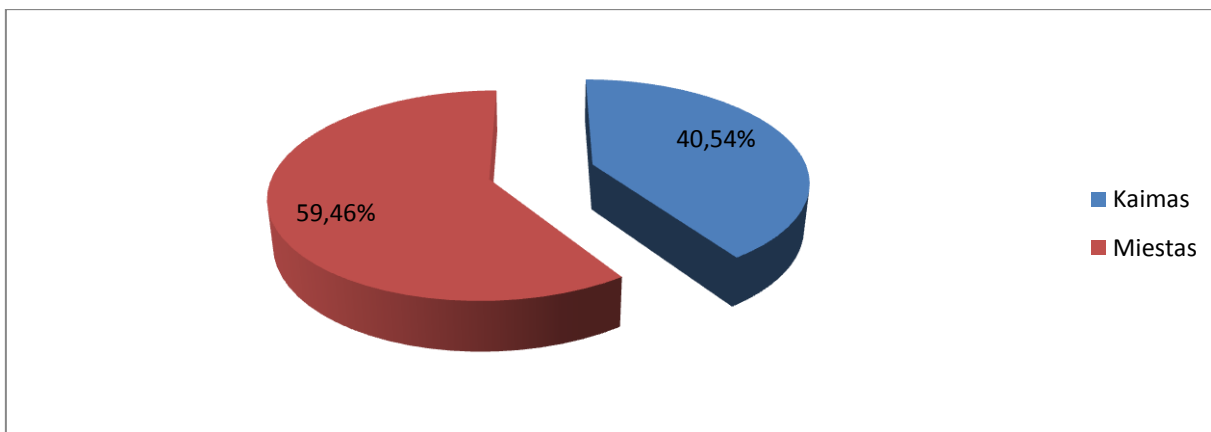
1913 veikų arba ~ 35 proc. visų užregistruotų nusikalstamų veikų, kurios pažeidžia baudžiamojo įstatymo saugomas vertybes Ukmergės r. sav. 2008 – 2013 m., yra padaryta gatvėse ir viešose vietose. Iš jų ~12 proc. arba 234 veikos, visų veikų padarytų gatvėse ir

²⁵ Informatikos ir ryšių departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus ministerijos. *Užregistruota nusikalstamų veikų nusikaltimų, baudžiamųjų nusižengimų. Užregistruota nusikalstamų veikų, padarytų viešose vietose.* (Forma_VPV-SAV)

http://www.ird.lt/infusions/report_manager/reports/html_file.php?metai=2013&menuo=12&ff=VPV-SAV&fnr=1&rt=1&oldYear=2013 (2008-2013 m.) (2014-1-01-02)

²⁶ Informatikos ir ryšių departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus ministerijos. *Užregistruota nusikalstamų veikų, padarytų gatvėse. Labai sunkūs ir sunkūs nusikaltimai, padaryti viešose vietose, gatvėse.* (Forma_VPV-SAV) http://www.ird.lt/infusions/report_manager/reports/html_file.php?metai=2013&menuo=12&ff=VPV-SAV&fnr=2&rt=1&oldYear=2013 (2008-2013 m.) (2014-01-03)

viešose vietose, buvo baudžiamieji nusižengimai. Išryškėja tendencija, jog Ukmergės r. sav., kaip ir visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje, asmenys gatvėse ir viešose vietose santykinai rečiau padaro nusikaltimus nei baudžiamuosius nusižengimus. Tačiau svarbu paminėti, kad per šį laikotarpį gatvėse ir viešose vietose buvo padaryti tik 43 sunkūs ir labai sunkūs nusikaltimai, šis rodiklis parodo, kad Ukmergės r. sav. viešose erdvėse yra padaromos mažesnio pavojingumo laipsnio nusikalstamos veikos.

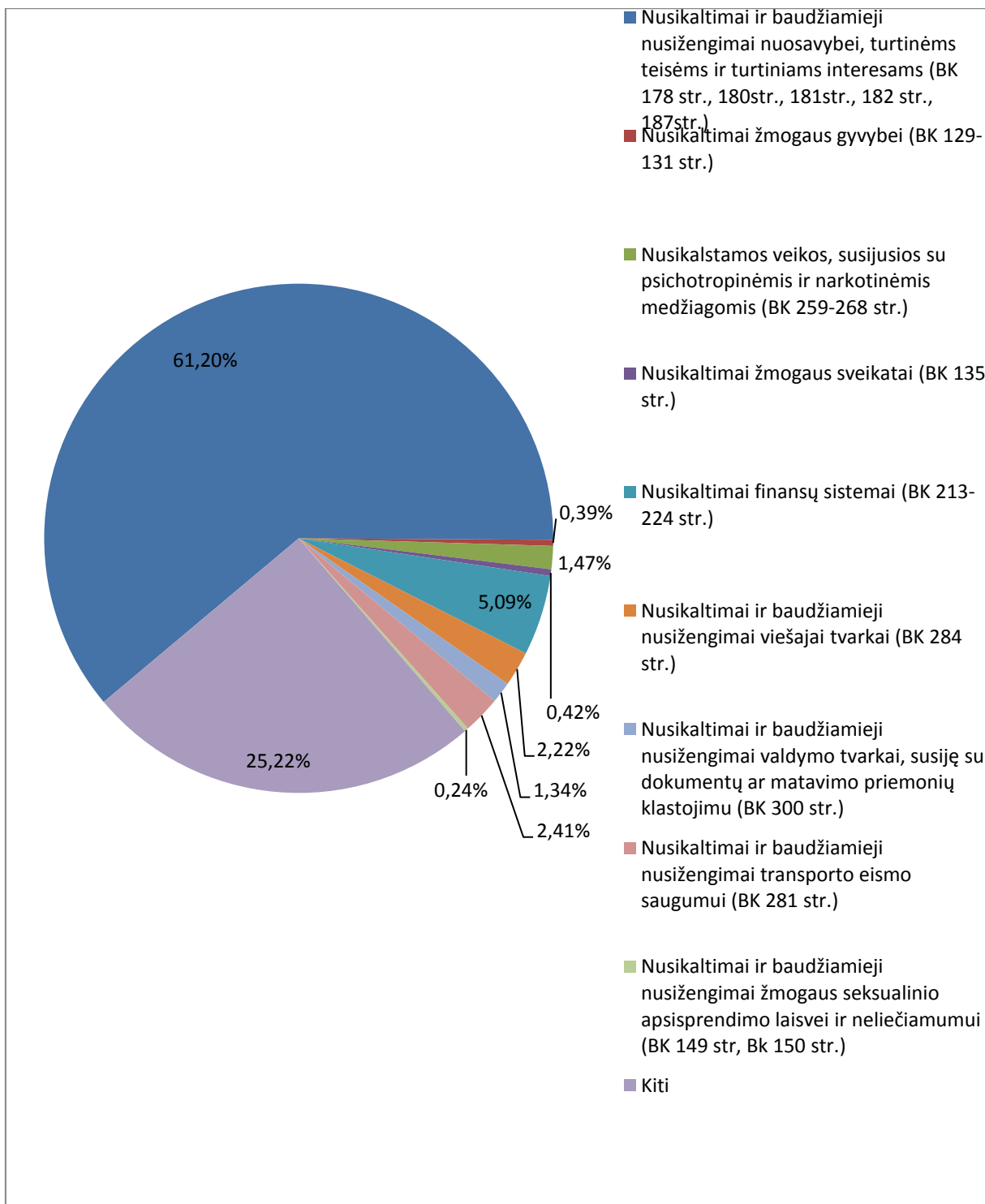
8 Pav. Nusikalstamų veikų padarymo vieta 2008 – 2013 m. Ukmergės r. sav.²⁷

Ukmergės r. sav. per 2008 – 2013 m. laikotarpį kaimo vietovėse iš viso buvo padarytos 2204 veikos arba 40,5 proc. visų užregistruotų nusikalstamų veikų Ukmergės r. sav. Nusikalstamų veikų skaičius, vertinant kiekvienus metus atskirai, taip pat yra mažesnis kaime nei mieste. Viena iš priežasčių – Ukmergės rajono kaimuose gyvena mažiau gyventojų nei mieste. Pagal gyventojų statistikos duomenis²⁸ 2013m. pradžioje Ukmergės r. sav. kaimuose gyveno 15451 gyventojas, kai tuo tarpu mieste gyveno 22094 ukmergiškiai. Ukmergės r. sav. kaimo gyventojai sudaro 40,3 proc. visų rajono gyventojų (šalies vidurkis – 33,26 proc.)²⁹.

²⁷ Informatikos ir ryšių departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus ministerijos. Duomenys apie Lietuvos Respublikoje užregistruotas nusikalstamas veikas, padarytas miestuose ir kaimuose (Forma_MK) http://www.ird.lt/infusions/report_manager/report_manager.php?metai=2013&menuo=12&idAta=1&rt=1&oldYear=2013&id=198&idStat=10®ionas=0&id3=1#Atas-MK_SAV (2008-2013 m.) (2014-01-03)

²⁸ Lietuvos statistikos departamentas. *Gyventojų skaičius metų pradžioje. Požymiai: gyvenamoji vietovė, administracinė teritorija.* <http://db1.stat.gov.lt/statbank/SelectVarVal/saveselections.asp> (2014-01-03)

²⁹ Kazieliene G. (2013- 04-04) Gimtoji žemė. *Socialinės paslaugos reikalingos ir vyresniesiems, ir vaikams* http://www.gzeme.lt/?s_id=1&n_id=7128 (2014-01-04)

9 Pav. Užregistruotų nusikalstamų veikų struktūra 2008 – 2013 m. Ukmergės r. sav.³⁰

Ukmergės r. sav. daugiausia (61,20 proc.) užregistruojama nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų nuosavybei, turčinėms teisėms ir turčiniams interesams. Vagystės sudaro didžiausią dalį užregistruojamų nusikalstamų veikų. Per nagrinėjamą laikotarpį užregistruotų vagysčių

³⁰ Informatikos ir ryšių departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus ministerijos. *Duomenys apie nusikalstamas veikas, padarytas Lietuvos Respublikoje* (Forma_EK-SAV) http://www.ird.lt/infusions/report_manager/report_manager.php?metai=2013&menuo=12&idAta=1&rt=1&oldYear=2013&id=198&idStat=10®ionas=0&id3=1#Atas-EK-SAV (2008-2013 m.) (2014-01-14)

skaičius siekia 41,7 proc. visų per metus registruotų nusikalstamų veikų. Vagystes galima išskirti į dar kelias grupes, t.y. vagystės įsibraunant į gyvenamąją patalpą, prekybos vietose ir automobilių vagystės. Per tiriamąjį laikotarpį Informatikos ir ryšių departamento duomenimis buvo pavogta nuo 14 iki 39 automobilių per metus. Prekybos vietose, tokiose kaip turgus, prekybos centrai, parduotuvės ir pan. vagysčių per metus užregistruojamas skaičius svyruoja nuo 20 iki 30 veikų. Daugiausia kišenvagysčių įvykdoma centrinėje turgavietėje arba dėvėtų drabužių parduotuvėje „Humana”.³¹ Įsibraunant į gyvenamąsias patalpas vagysčių skaičius per tiriamąjį laikotarpį gana didelis, jis svyruoja nuo 40 iki 72 veikų per metus. Kitų turtinių nusikalstamų veikų – sukčiavimų skaičius Ukmergės r. sav. taip pat didelis, tokių veikų užregistruojama nuo 17 iki 68 per metus, daugiausia sukčiavimo atvejų užregistruojama kai žmonės yra apgaunami telefoninių sukčių. Nusikaltimų panaudojant fizinį smurtą ar grasinimą tuoj pat jį panaudoti arba kitaip atimant galimybę nukentėjusiam asmeniui priešintis užregistruojama nuo 12 iki 43 veikų per metus. Kita gana dažnai užregistruojama turtinė nusikalstama veika – turto sugadinimas ar sunaikinimas. Per metus tokių padaromų veikų skaičius svyruoja nuo 57 iki 81 veikos. Turto prievartavimas nėra dažnas nusikaltimas Ukmergės r. sav.

Nusikaltimai labiausiai įstatymo saugomai vertybei – žmogaus gyvybei Ukmergės r. sav. yra padaromi vidutiniškai 4 kartus metus.

Sunkių sveikatos sutrikdymų užregistruojamas skaičius per metus nėra didelis, jis siekia 1-6 veikas per metus.

Nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų, susijusių su disponavimu narkotinėmis ar psichotropinėmis, nuodingosiomis ar stipriai veikiančiomis medžiagomis Ukmergės r. sav. užregistruojamas skaičius per tiriamąjį laikotarpį nepastovus, per metus užregistruojamos 7 – 23 veikos.

Viešosios tvarkos pažeidimų Ukmergės r. sav. buvo užregistruota po 5 - 29 nusikalstamas veikas per metus.

Kelių transporto eismo taisyklių pažeidimų, kurie užtraukia baudžiamąją atsakomybę, skaičius per tiriamąjį laikotarpį sumažėjęs net 89,66 proc. nuo 58 iki 6 veikų.

Nusikalstamų veikų, susijusių su dokumento klastojimu, jo realizavimu ar panaudojimu, per tiriamąjį laikotarpį taip pat sumažėjo nuo 23 užregistruotų veikų per metus iki 8.

Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai žmogaus seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui nėra dažnai užregistruojamos veikos, per metus tokių užregistruojamų nusikaltimų skaičius svyruoja nuo 1 iki 5 veikų.

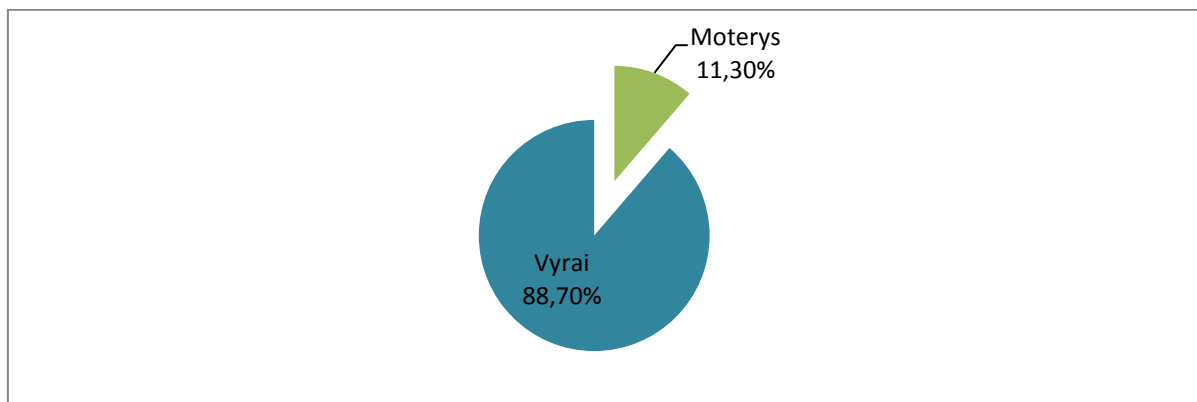
³¹ Vilniaus apskrities VPK. *Ukmergės rajone gyventi saugiau*. 2014-01-23
<http://vilnius.policija.lt/index.php/lt/ukmerges-r-aktualijos/2785-ukmerges-rajone-gyventi-saugiau> (2014-02-01)

Aptarti nusikaltimai ir baudžiamieji nusikaltimai sudaro didžiąją dalį, t.y. ~75 proc. visų padarytų veikų per tiriamąjį laikotarpį. Kiti ~25proc. veikų pažeidžia kitas baudžiamojo įstatymo saugomas vertybes, tokias kaip asmens privataus gyvenimo neliečiamumas, asmens garbė ir orumas, teisingumas, visuomenės saugumas ir t.t., tačiau Informatikos ir ryšių departamento oficialiosios statistikos duomenų apie šias nusikalstamas veikas Lietuvos Respublikos savivaldybėse nėra, todėl jos šiame darbe išsamiau neaptiriamos.

Norint išsamiau atskleisti nusikalstamumo charakteristiką 2008 – 2013 m. svarbu išanalizuoti ne tik pagrindinius nusikalstamumo rodiklius, bet ir aptarti asmenų, padariusių nusikalstamas veikas Ukmergės r. sav., socialinius bruožus. Todėl antrajame darbo skyriuje aptariami užregistruotų asmenų, įtariamų (kaltinamų) padariusių nusikalstamas veikas Ukmergės r. sav., asmenybės požymiai.

2. UŽREGISTRUOTŲ ASMENŲ, ĮTARIAMŲ (KALTINAMŲ) PADARIUS NUSIKALSTAMAS VEIKAS UKMERGĖS RAJONO SAVIVALDYBĖJE, SOCIALINIAI BRUOŽAI

Nusikalstamumo charakteristikos išsamiai atskleisti būtų neįmanoma neišanalizavus asmenų, įtariamų (kaltinamų) padarius nusikaltimus ir baudžiamuosius nusižengimus, asmenybės. Būtent nusikalstama veika yra tas pagrindas, kuriuo remiantis išskiriama nusikaltėlio asmenybė ir todėl ji nagrinėjama.³² Asmenybę apibūdinti padeda socialiniai demografiniai požymiai. Jie leidžia nustatyti dažniausiai nusikalstamas veikas darantį gyventojų kontingentą. Tačiau patys savaime šie požymiai nėra kriminogeniniai. Tik kartu su kitais požymiais asmenybės socialinė demografinė charakteristika padeda atskleisti tam tikrus ryšius ir priklausomybę, kurie yra svarbūs aiškinant nusikalstamą veiką. Pavyzdžiui, lytis, amžius, išsimokslinimas ir pan. lemia nusikalstamo elgesio motyvų formavimąsi bei asmens požiūrį į teisinės vertybes.³³

10 Pav. Užregistruoti fiziniai asmenys įtariamai nusikalstamų veikų padarymu 2008 – 2013 m. Ukmergės r. sav.³⁴

Informatikos ir ryšių departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos duomenimis Ukmergės r. sav. 2008 – 2013 m. iš viso buvo užregistruoti 1929 asmenys, kurie įtariamai (kaltinami) nusikalstamos veikos padarymu. Iš jų buvo 218 moterys ir 1711 vyrai. Moterys sudaro tik 11,30 proc. visų užregistruotų asmenų. Akivaizdu, kad Ukmergės r.

³² Piesliakas V. Lietuvos baudžiamoji teisė. Antroji knyga. Vilnius: Justitia, 2008. P. 32

³³ Autorių kolektyvas. Kriminologija. – Vilnius: MRU, 2010. P. 252

³⁴ Informatikos ir ryšių departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus ministerijos. Duomenys apie asmenis, įtariamus

(kaltinamus) nusikalstamų veikų padarymu Lietuvos Respublikoje (Forma 30-SAV). Užregistruota asmenų, įtariamų

nusikalstamų veikų padarymu. Iš jų: vyrų, moterų.

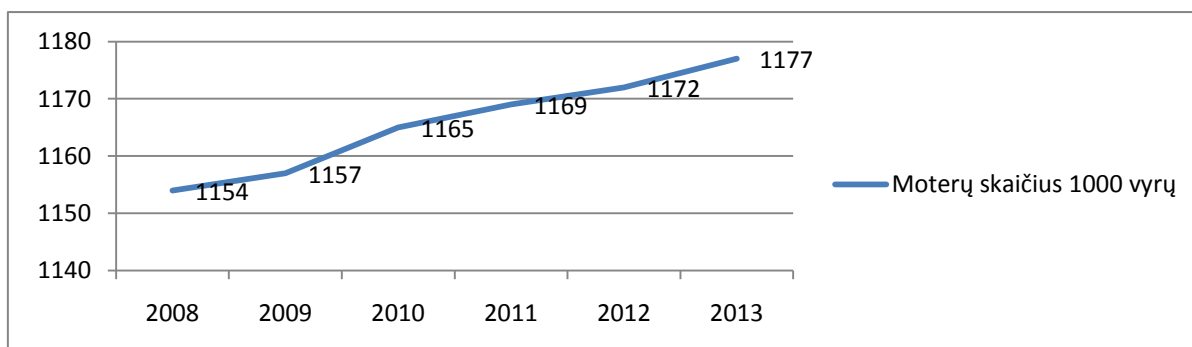
[http://www.ird.lt/infusions/report_manager/reports/txt_file.php?fv=data/1_201312_lt/f-30-sav-](http://www.ird.lt/infusions/report_manager/reports/txt_file.php?fv=data/1_201312_lt/f-30-sav-201312.data.txt&ff=%3C!--/30-SAV/1/--)

[201312.data.txt&ff=%3C!--/30-SAV/1/--](http://www.ird.lt/infusions/report_manager/reports/txt_file.php?fv=data/1_201312_lt/f-30-sav-201312.data.txt&ff=%3C!--/30-SAV/1/--)

[%3E&tt=Duomenys%20apie%20asmenis%2C%20C4%AFtariamus%20%28kaltinamus%29%20nusikalstam%C5%B3%20veik%C5%B3%20padarymu%20Lietuvos%20Respublikoje%20%28Forma_30-SAV%29](http://www.ird.lt/infusions/report_manager/reports/txt_file.php?fv=data/1_201312_lt/f-30-sav-201312.data.txt&ff=%3C!--/30-SAV/1/--)

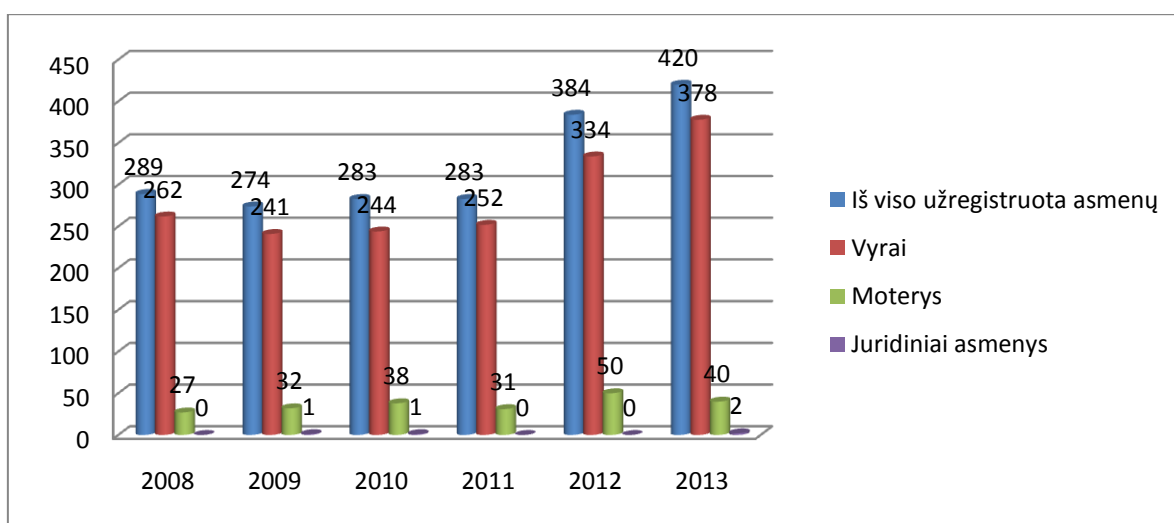
(2008-2013 m.) (2014-01-20)

savivaldybėje labiau linkę nusikalsti vyrai ir jie tai padaro beveik 10 kartų dažniau nei moterys. Vadovaujantis oficialiosios statistikos portalo duomenimis Ukmergės r. sav. moterų skaičius tenkantis 1000 vyrui nuolat auga, per nagrinėjamą laikotarpį šis skaičius išaugo nuo 1154 moterų iki 1177 moterų tenkančių 1000 vyrų Ukmergės r. sav.

11 Pav. Moterų skaičius Ukmergės r. sav. 2008 – 2013 m. tenkantis 1000 vyrų³⁵

Autoriaus nuomone, dėl padidėjusios vyrų emigracijos, mirštamumo, mažesnio vyriškosios lyties kūdikių gimstamumo, moterų, gyvenančių Ukmergės r. sav. skaičius išaugo. Tačiau jų padaromų užregistruotų nusikalstamų veikų skaičius kardinaliai nesikeitė, tai reiškia, kad moterų nusikalstamumas nėra tiesiogiai susijęs su šios lyties gyventojų skaičiumi. Žymiai didesnę užregistruotų vyrų, įtariamų (kaltinamų) padarius nusikalstamas veikas, skaičių lemia jų asmeninės savybės, laisvalaikio praleidimo būdai ir pomėgiai. Taip pat visuomenėje vyrauja požiūris, jog vyras turi pasirūpinti šeimos materialine gerove, ne visi sugeba ir nori tai padaryti įstatymų leidžiamomis priemonėmis – tai dar viena priežastis kodėl būtent vyrų nusikalstamumas yra didesnis, nors jų populiacija mažesnė nei moterų.

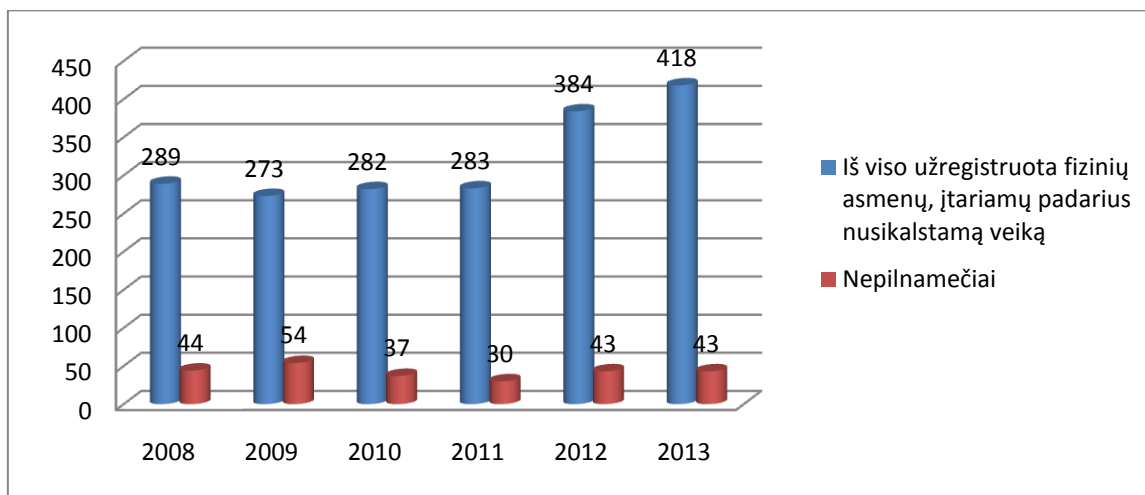

12 Pav. Užregistruota fizinių ir juridinių asmenų, įtariamų padarius nusikalstamą veiką 2008 – 2013 m. Ukmergės r. sav.³⁶

³⁵ Lietuvos statistikos departamentas. Oficialiosios statistikos portalas, 2013. *Moterų skaičius, tenkantis 1 tūkst. vyrų.*

<http://www.osp.stat.gov.lt/web/guest/statistiniu-rodikliu-analize?id=1882&status=A> (2014-01-20)

Užregistruotų asmenų, įtariamų (kaltinamų) padarius nusikalstamas veikas Ukmergės r. sav. skaičius per 2008 – 2013 m. laikotarpį išaugo. Lyginant 2013 m. su 2008 m. šis rodiklis padidėjo 45 proc. Mažiausiai užregistruota asmenų buvo 2009 m., daugiausiai 2013 m. Juridinių asmenų, užregistruotų padarius nusikalstamą veiką, skaičius itin mažas, jis svyruoja nuo 0 iki 2 asmenų per metus. Kadangi padarytų nusikalstamų veikų skaičius per tiriamąjį laikotarpį nėra ypatingai išaugęs, tokį užregistruotų asmenų skaičiaus pokytį galimėtų vertinti kaip rezultatyvų pareigūnų darbą.

13 Pav. Nepilnamečių nusikalstamumas 2008 – 2013 m. Ukmergės r. sav.³⁷

Užregistruotų nepilnamečių, įtariamų padarius nusikalstamą veiką, santykinis skaičius Ukmergės r. sav. per tiriamąjį laikotarpį sumažėjo. 2008 – 2009 m. nepilnamečiai sudarė 15-20 proc. visų užregistruotų asmenų, toks rodiklis itin aukštas ir reiškia, kad maždaug kas penktą

³⁶ Informatikos ir ryšių departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus ministerijos. Duomenys apie asmenis, įtariamus (kaltinamus) nusikalstamų veikų padarymu Lietuvos Respublikoje (Forma_30-SAV). *Užregistruota asmenų, įtariamų nusikalstamų veikų padarymu. Iš jų: vyrų, moterų. Užregistruota asmenų, įtariamų nusikalstamų veikų padarymu. Iš jų: nepilnamečių, juridinių asmenų.*

http://www.ird.lt/infusions/report_manager/reports/txt_file.php?fv=data/1_201312_lt/f-30-sav-201312.data.txt&ff=%3C!--/30-SAV/1/--

http://www.ird.lt/infusions/report_manager/reports/txt_file.php?fv=data/1_201312_lt/f-30-sav-201312.data.txt&ff=%3C!--/30-SAV/2/--

http://www.ird.lt/infusions/report_manager/reports/txt_file.php?fv=data/1_201312_lt/f-30-sav-201312.data.txt&ff=%3C!--/30-SAV/2/--

http://www.ird.lt/infusions/report_manager/reports/txt_file.php?fv=data/1_201312_lt/f-30-sav-201312.data.txt&ff=%3C!--/30-SAV/2/-- (2008-2013 m.)

(2014-01-20)

³⁷ Informatikos ir ryšių departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus ministerijos. Duomenys apie asmenis, įtariamus

(kaltinamus) nusikalstamų veikų padarymu Lietuvos Respublikoje (Forma_30-SAV). *Užregistruota asmenų, įtariamų*

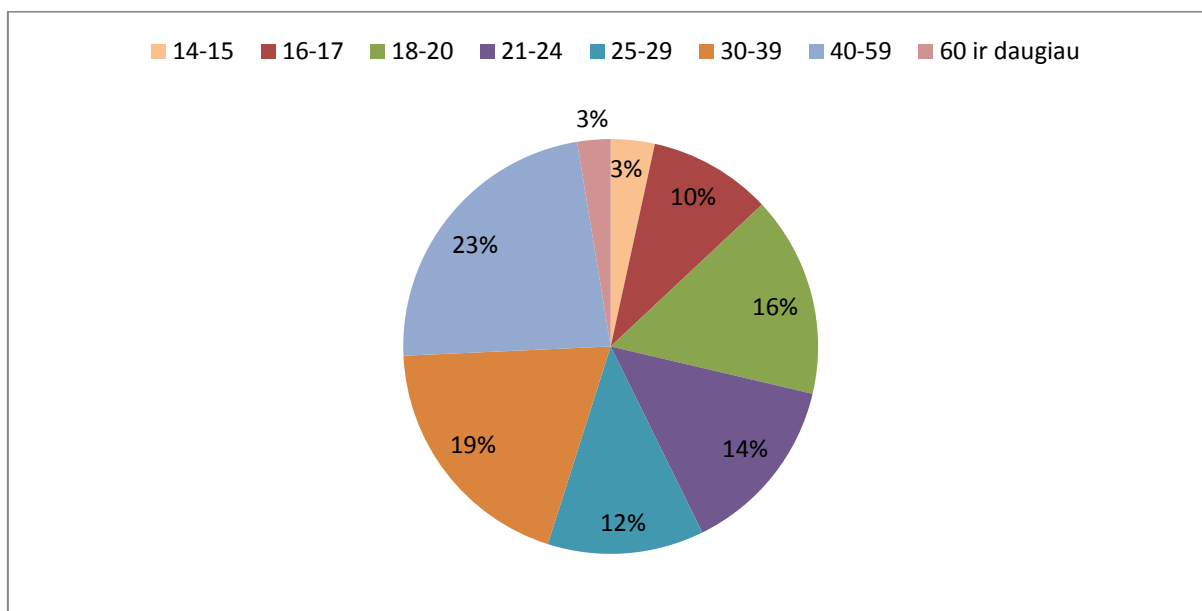
veikų padarymu. Iš jų: nepilnamečių, juridinių asmenų.

http://www.ird.lt/infusions/report_manager/reports/txt_file.php?fv=data/1_201312_lt/f-30-sav-201312.data.txt&ff=%3C!--/30-SAV/2/--

http://www.ird.lt/infusions/report_manager/reports/txt_file.php?fv=data/1_201312_lt/f-30-sav-201312.data.txt&ff=%3C!--/30-SAV/2/-- (2008-2013 m.)

(2014-01-20)

veiką padarė asmuo nesulaukęs pilnametystės. Nepilnamečiai padaro įvairaus pobūdžio prasižengimų. Atliktų tyrimų duomenimis, delinkventinis elgesys ir įvairūs prasižengimai yra būdingi paaugliams.³⁸ Paprastai toks elgesys baigiasi kartu su paauglyste ir tik maža prasižengusių paauglių dalis tęsia neteisėtą elgesį tapę suaugusiais. Dauguma nusikalstamas veikas padariusių paauglių suaugę būna socialūs ir produktyvūs.³⁹ Tačiau, nepaisant to, į šį paplitusį reiškinį nekreipti dėmesio nevalia. Vykdomos prevencijos programos, kurios aptartos 4 skyriuje, pasiteisino ir 2013 m. nepilnamečiai sudarė tik 10 proc. visų užregistruotų fizinių asmenų, įtariamų (kaltinamų) padarius nusikalstamą veiką.

14 Pav. Užregistruotų asmenų, įtariamų (kaltinamų) padarius nusikalstamas veikas amžius 2008 – 2013 m. Ukmergės r. sav.⁴⁰

Ukmergės r. sav. per tiriamąjį 2008 – 2013 m. laikotarpį daugiausiai užregistruota asmenų, įtariamų (kaltinamų) padarius nusikalstamas veikas, kurie yra sulaukę 40-59 m. amžiaus, tokių asmenų yra 446. Taip pat analizuojant užregistruotų asmenų apskaitą pastebima, kad nusikalstamas veikas dažniau nei kito amžiaus žmonės daro 30-39 m. asmenys, jų per visą

³⁸ Žukauskaitė J. Nepilnamečių nusikalstamas elgesys: psichologiniai mediacijos taikymo aspektai. ISSN 1392-1592. TEISĖS PROBLEMOS. 2012. Nr. 2 (76) P. 98

³⁹ Krisberg B., Wolfa. M. juvenile Offending // juvenile delinquency: Prevention, assessment, and Intervention (Eds. Heilbrun K., goldstein N. E. s., Redding R. E.). Oxford university Press, 2005, p. 72–73.

⁴⁰ Informatikos ir ryšių departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus ministerijos. Duomenys apie asmenis, įtariamus (kaltinamus) nusikalstamų veikų padarymu Lietuvos Respublikoje (Forma_30-SAV). *Asmenų amžius: iki 24 metų. Asmenų amžius: nuo 25 metų.*

http://www.ird.lt/infusions/report_manager/reports/txt_file.php?fv=data/1_201312_lt/f-30-sav-201312.data.txt&ff=%3C!--/30-SAV/3/--

http://www.ird.lt/infusions/report_manager/reports/txt_file.php?fv=data/1_201312_lt/f-30-sav-201312.data.txt&ff=%3C!--/30-SAV/4/--

http://www.ird.lt/infusions/report_manager/reports/txt_file.php?fv=data/1_201312_lt/f-30-sav-201312.data.txt&ff=%3C!--/30-SAV/4/-- (2008 -2013 m.)

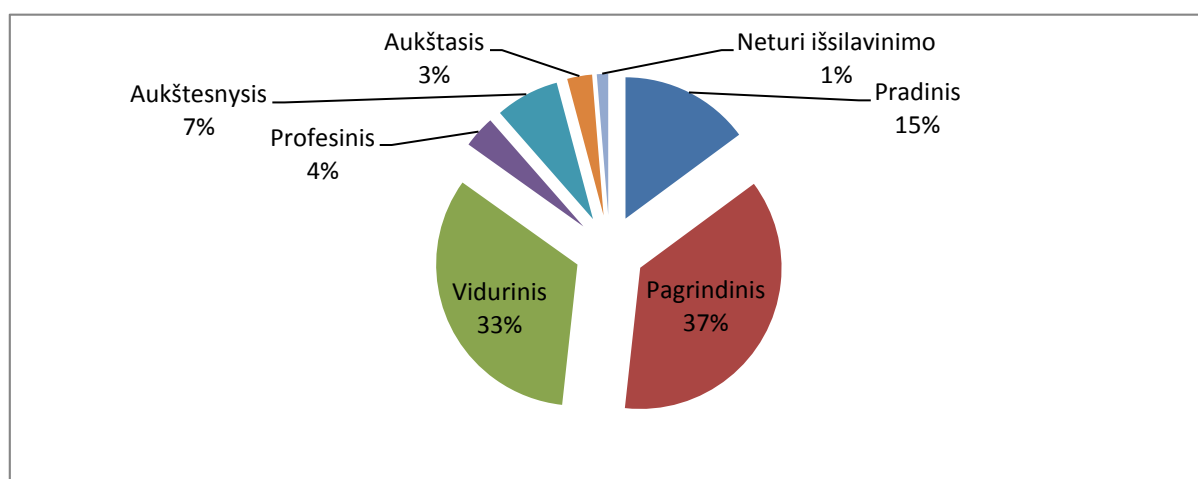
(2014-01-21)

tiriamąjį laikotarpį užregistruota 374. Mažiausiai nusikalstamų veikų padarė (ar buvo įtariamai) paaugliai, kurie yra sulaukę 14-15 m., ir vyresnio amžiaus asmenys, sulaukę 60 ir daugiau metų. Jų užregistruota atitinkamai 66 ir 50 asmenų. Tačiau svarbu paminėti, kad nepilnamečių 14-17 m., įtariamų (kaltinamų) padarius nusikalstamas veikas, procentinė išraiška yra gana didelė ir nedaug skiriasi nuo kitų amžiaus kategorijų, o 25-29 m. amžiaus asmenų užregistruojama net mažiau nei nepilnamečių.

2 lentelė. Užregistruotų asmenų, įtariamų padarius nusikalstamą veiką Ukmergės r. sav. 2008 – 2013 m., pilietybė⁴¹

	Lietuvos Respublikos	Užsienio valstybės	Be pilietybės
2008	283	1	5
2009	271	1	-
2010	280	1	1
2011	282	1	-
2012	383	-	1
2013	417	1	-

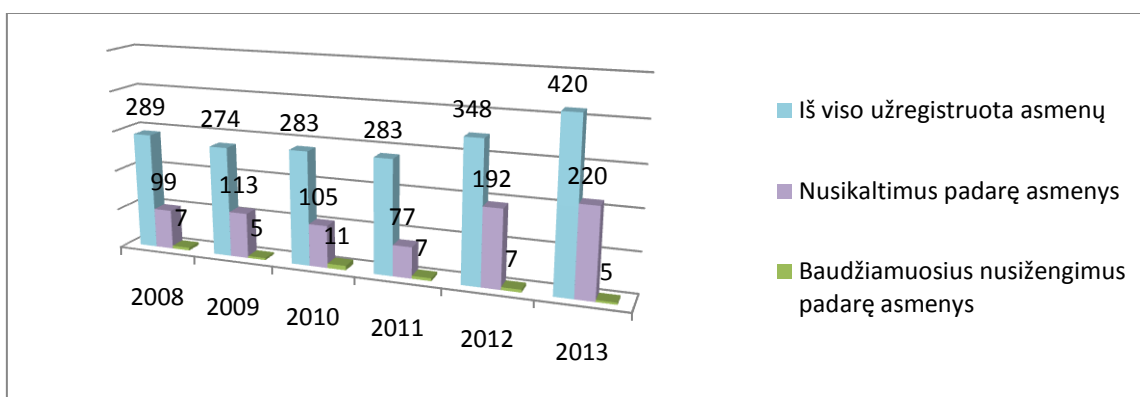
Daugiausiai nusikalstamų veikų Ukmergės r. sav. padaro Lietuvos Respublikos piliečiai, jie sudaro ~98-99 proc. Užsienio valstybių piliečių per 2008-2013 m. laikotarpį užregistruota po vieną kasmet, o 2012 m. užsienio valstybės pilietybę turinčių asmenų, įtariamų (kaltinamų) padarius nusikalstama veiką, neužregistruota. Asmenys be pilietybės Ukmergės r. sav. taip pat nusikalstamas veikas padaro retai.

15 Pav. Užregistruotų asmenų, įtariamų padarius nusikalstamą veiką išsilavinimas 2008 – 2013 m. Ukmergės r. sav.⁴²

⁴¹ Informatikos ir ryšių departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus ministerijos. Duomenys apie asmenis, įtariamus (kaltinamus) nusikalstamų veikų padarymu Lietuvos Respublikoje (Forma_30-SAV). *Asmens pilietybė.* http://www.ird.lt/infusions/report_manager/reports/txt_file.php?fv=data/1_201312_lt/f-30-sav-201312.data.txt&ff=%3C!--/30-SAV/5/--%3E&tt=Duomenys%20apie%20asmenis%2C%20%28kaltinamus%29%20nusikalstam%C5%B3%20veik%C5%B3%20padarymu%20Lietuvos%20Respublikoje%20%28Forma_30-SAV%29 (2008-2013 m.) (2014-01-21)

Ukmergės r. sav. 2008-2013 m. Informatikos ir ryšių departamento duomenimis daugiausiai užregistruota asmenų, įtariamų (kaltinamų) padarius nusikalstamas veikas, kurie turi pagrindinį ir vidurinį išsilavinimą. Taip pat nemažai nusikalstamų veikų per tiriamąjį laikotarpį padarė pradinį išsilavinimą turintys asmenys. Pradinį, pagrindinį ir vidurinį išsilavinimą turintys asmenys sudaro daugiau nei 80 proc. visų užregistruotų asmenų. Mažiausiai užregistruojama asmenų, įtariamų (kaltinamų) padarius nusikalstamą veiką, kurie turi aukštąjį arba neturi jokio išsilavinimo. Galima daryti prielaidą, kad asmenų neturinčių išsilavinimo procentinė dalis yra labai maža, todėl ir nusikalstamų veikų jie padaro mažiau nei nors minimalų išsilavinimą turintys asmenys. Mažiau nusikalstamų veikų padaro profesinį išsilavinimą turintys asmenys nei aukštesniojo mokslo diplomą turintys Ukmergės r. sav. gyventojai.

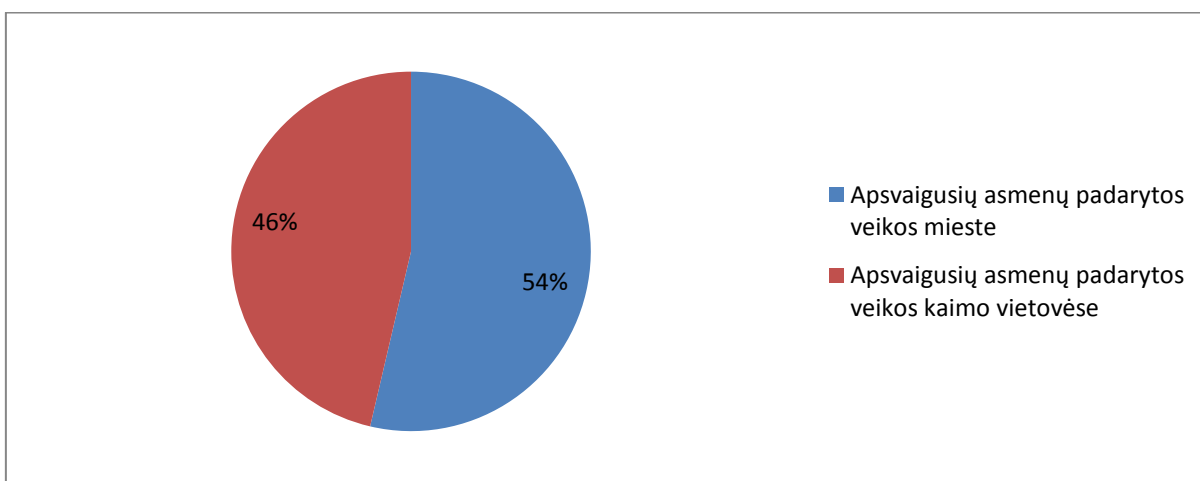
16 Pav. Asmenys padarę nusikalstamas veikas būdami neblaivūs 2008 – 2013 m. Ukmergės r. sav. ⁴³

Per visą tiriamąjį laikotarpį buvo užregistruoti 848 asmenys, kurie buvo įtariamai (kaltinami) padarę nusikalstamas veikas Ukmergės r. sav., neblaivūs. Tokių asmenų, kurie nusikalstamas veikas daro apsvaigę nuo alkoholinių gėrimų, užregistruojama procentinė išraiška svyruoja nuo 29,7 proc. iki 53,6 proc. per metus visų užregistruojamų asmenų. 2012 – 2013 m. kas antras pažeidęs baudžiamojo įstatymo saugomą vertybę buvo neblaivus, o 2008 m. apsvaigęs nuo alkoholinių medžiagų buvo tik kas trečias asmuo. Tai reiškia, kad kasmet daugėja fizinių asmenų, kurie nusikalstamos veikos padarymo momentu yra neblaivūs. Taip pat pastebima, kad

⁴² Informatikos ir ryšių departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus ministerijos. Duomenys apie asmenis, įtariamus (kaltinamus) nusikalstamų veikų padarymu Lietuvos Respublikoje (Forma_30-SAV). *Asmens išsilavinimas*. http://www.ird.lt/infusions/report_manager/reports/txt_file.php?fv=data/1_201312_lt/f-30-sav-201312.data.txt&ff=%3C!--/30-SAV/6/--%3E&tt=Duomenys%20apie%20asmenis%2C%20%28kaltinamus%29%20nusikalstam%C5%B3%20veik%C5%B3%20padarymu%20Lietuvos%20Respublikoje%20%28Forma_30-SAV%29 (2008-2013 m.) (2014-01-21)

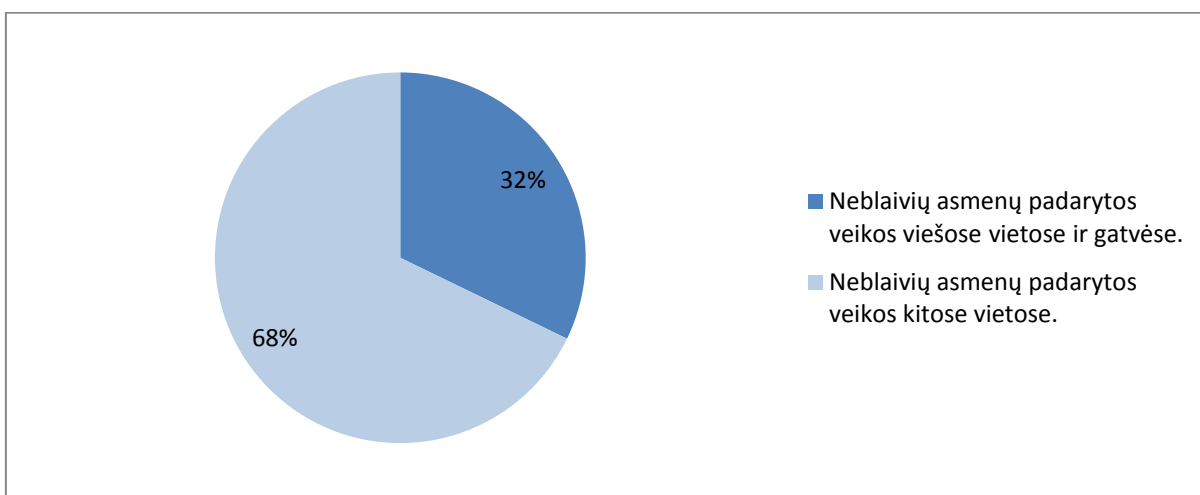
⁴³ Informatikos ir ryšių departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus ministerijos. Duomenys apie asmenis, įtariamus (kaltinamus) nusikalstamų veikų padarymu Lietuvos Respublikoje (Forma_30-SAV). *Fiziniai asmenys įtariamai padarę nusikalstamas veikas*. http://www.ird.lt/infusions/report_manager/reports/txt_file.php?fv=data/1_201312_lt/f-30-sav-201312.data.txt&ff=%3C!--/30-SAV/12/--%3E&tt=Duomenys%20apie%20asmenis%2C%20%28kaltinamus%29%20nusikalstam%C5%B3%20veik%C5%B3%20padarymu%20Lietuvos%20Respublikoje%20%28Forma_30-SAV%29 (2008-2013 m.) (2014-01-21)

apsvaigę asmenys padaro didesnio pavojingumo nusikalstamas veikas, o konkrečiau nusikaltimus, nei baudžiamuosius nusižengimus. Baudžiamieji nusižengimai sudaro nuo 2,2 proc. iki 9,5 proc. visų nusikalstamų veikų, kurias padarė neblaivūs asmenys.

17 Pav. Apsvaigusių asmenų padarytų veikų vieta 2008 – 2013 m. Ukmergės r. sav. ⁴⁴

Ukmergės r. sav. 2008 – 2013 m. mieste nors ir nežymiai, bet dažniau padaromos nusikalstamos veikos apsvaigusių asmenų nei kaimo vietovėse.

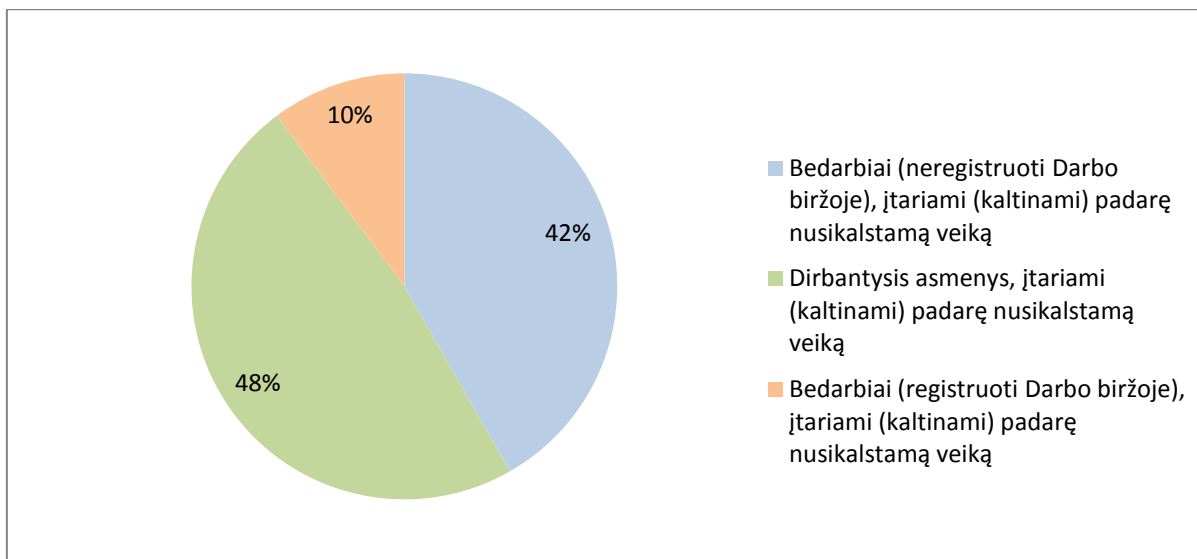

18 Pav. Neblaivių asmenų padarytos veikos 2008 – 2013 m. Ukmergės r. sav. viešose vietose ir gatvėse ⁴⁵

⁴⁴ Informatikos ir ryšių departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus ministerijos. Duomenys apie nusikalstamas veikas, kurių padarymu įtariami (kaltinami) neblaivūs asmenys (Forma_NEb). *Nusikalstamos veikos padarymo vietovė: miestas kaimas*. [http://www.ird.lt/infusions/report_manager/reports/txt_file.php?fv=data/1_201312_lt/f-neb-201312.data.txt&ff=%3C!--\[NEB\]7|--%3E&tt=Duomenys%20apie%20nusikalstamas%20veikas%2C%20kuri%20%20padarymu%20%20C4%AFtariami%20%28kaltinami%29%20neblaiv%20%28Forma_NEb%29](http://www.ird.lt/infusions/report_manager/reports/txt_file.php?fv=data/1_201312_lt/f-neb-201312.data.txt&ff=%3C!--[NEB]7|--%3E&tt=Duomenys%20apie%20nusikalstamas%20veikas%2C%20kuri%20%20padarymu%20%20C4%AFtariami%20%28kaltinami%29%20neblaiv%20%28Forma_NEb%29) (2008-2013 m.) (2014-01-22)

⁴⁵ Informatikos ir ryšių departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus ministerijos. Duomenys apie nusikalstamas veikas, kurių padarymu įtariami (kaltinami) neblaivūs asmenys (Forma_NEb). *Nusikalstamos veikos padarytos viešose vietose, gatvėse*. [http://www.ird.lt/infusions/report_manager/reports/txt_file.php?fv=data/1_201312_lt/f-neb-201312.data.txt&ff=%3C!--\[NEB\]7|--%3E&tt=Duomenys%20apie%20nusikalstamas%20veikas%2C%20kuri%20%20padarymu%20%20C4%AFtariami%20%28kaltinami%29%20neblaiv%20%28Forma_NEb%29](http://www.ird.lt/infusions/report_manager/reports/txt_file.php?fv=data/1_201312_lt/f-neb-201312.data.txt&ff=%3C!--[NEB]7|--%3E&tt=Duomenys%20apie%20nusikalstamas%20veikas%2C%20kuri%20%20padarymu%20%20C4%AFtariami%20%28kaltinami%29%20neblaiv%20%28Forma_NEb%29) (2008-2013 m.) (2014-01-22)

Kas trečia užregistruota nusikalstama veika, kuri padaryta gatvėje ar viešojo vietoje, buvo padaryta neblaivaus asmens. Veika laikoma padaryta viešojo vietoje nepriklausomai nuo to, ar nusikaltimo darymo metu toje vietoje kas nors buvo, ar ne. Svarbu, kad dėl laisvo priėjimo prie tokios vietos joje bet kuriuo momentu gali atsirasti kiti asmenys, kurie dėl kaltininko veiksmų patirs nepatogumų.⁴⁶

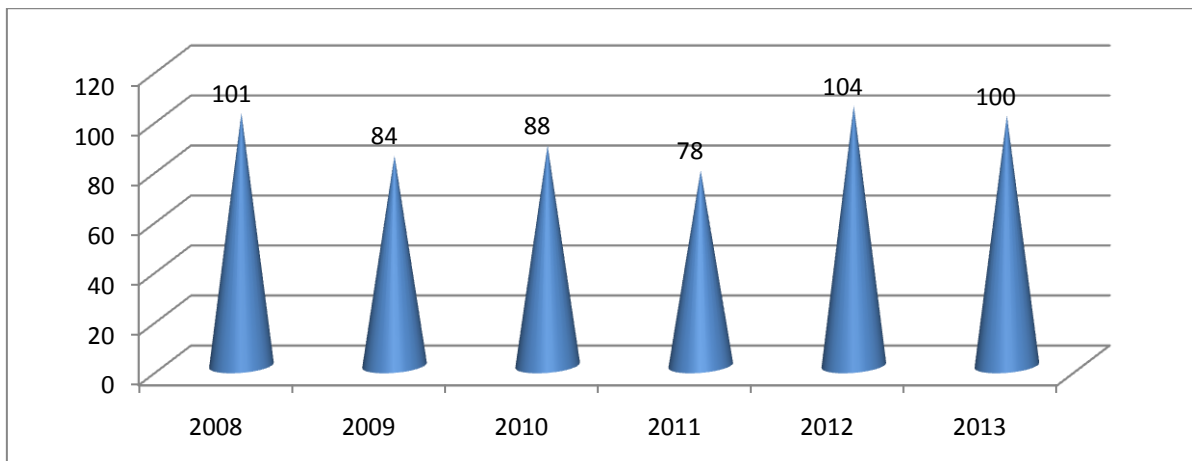
19 Pav. Dirbantys ir bedarbiai asmenys, padarę nusikalstamas veikas 2008 – 2013 m. Ukmergės r. sav.⁴⁷

Ukmergės r. sav. nors ir nežymiai, bet dažniau nusikalstamas veikas padaro asmenys, kurie yra bedarbiai. Tačiau bedarbio asmens apibrėžimą reiktų išskirti dar į dvi sampratas. Pirmoji – nedirbantys darbingo amžiaus darbingi asmenys, kurie nesimoko pagal dieniinę ar nuolatinę mokymo formą, <...> įstatymų nustatyta tvarka įsiregistravę teritorinėje darbo biržoje kaip darbo ieškantys asmenys ir pasirengę dalyvauti aktyvios darbo rinkos politikos priemonėse.⁴⁸ Antroji - nedirbantys darbingo amžiaus darbingi asmenys, kurie nesimoko pagal dieniinę ar nuolatinę mokymo formą, neįsiregistravę teritorinėje darbo biržoje kaip darbo ieškantys asmenys, nerodantys iniciatyvos dalyvauti aktyvios darbo rinkos politikos priemonėse, taip pat neužsiima teisėta apmokama darbo veikla. Pastebėta tendencija, kad Ukmergės r. sav. per tiriamąjį 2008-2013 m. laikotarpį nusikalstamas veikas 4 kartus dažniau padaro būtent antrajai kategorijai priskiriami bedarbiai.

⁴⁶ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2002 m. spalio 8 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-670/2002.

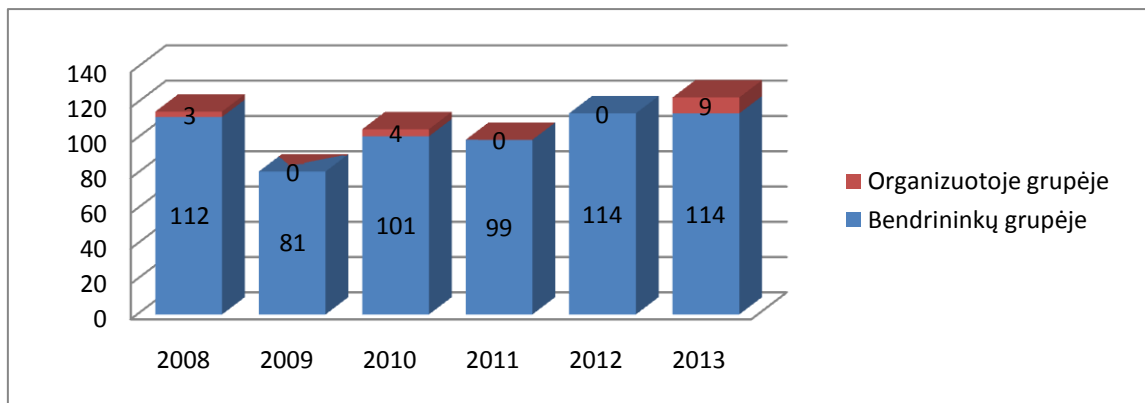
⁴⁷ Informatikos ir ryšių departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus ministerijos. Duomenys apie asmenis, įtariamus (kaltinamus) nusikalstamų veikų padarymu Lietuvoje (Forma_30-SAV). *Asmens užimtumas*. http://www.ird.lt/infusions/report_manager/reports/txt_file.php?fv=data/1_201312_lt/f-30-sav-201312.data.txt&ff=%3C!--|30-SAV|10|--%3E&tt=Duomenys%20apie%20asmenis%2C%20C4%AFtariamus%20%28kaltinamus%29%20nusikalstam%C5%B3%20veik%C5%B3%20padarymu%20Lietuvos%20Respublikoje%20%28Forma_30-SAV%29 (2008-2013 m.) (2014-01-22)

⁴⁸ Lietuvos Respublikos užimtumo rėmimo įstatymas. Valstybės žinios. 2006 m. birželio 15 d. Nr. X-694 2str. 3d.

20 Pav. Asmenys pakartotinai padarę nusikalstamas veikas 2008 – 2013 m. Ukmergės r. sav.⁴⁹

Per tiriamąjį laikotarpį Ukmergės r. sav. ~ 23,8 – 35 proc. per metus užregistruotų asmenų yra kriminogeniniai recidyvistai, nusikalstamas veikas darantys pakartotinai. Tai reiškia, kad beveik kas trečias įtariamas (kaltinamas) asmuo įstatymo saugomas vertybes pažeidžia mažiausiai antrą kartą. Tačiau svarbu pastebėti, kad tokių užregistruotų asmenų procentinė išraiška, lyginant su visų tais metais užregistruotų asmenų skaičiumi, kasmet mažėja ir 2013 m. ji yra mažiausia.

21 Pav. Asmenys įtariami padarę nusikalstamas veikas 2008 – 2013 m. Ukmergės r. sav. bendrininkaujant⁵⁰

⁴⁹ Informatikos ir ryšių departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus ministerijos. Duomenys apie asmenis, įtariamus (kaltinamus) nusikalstamų veikų padarymu Lietuvos Respublikoje (Forma_30-SAV). *Asmenys ankščiau padarę nusikalstamą veiką.* http://www.ird.lt/infusions/report_manager/reports/txt_file.php?fv=data/1_201312_lt/f-30-sav-201312.data.txt&ff=%3C!--/30-SAV/15|--%3E&tt=Duomenys%20apie%20asmenis%2C%20C4%AFtariamus%20%28kaltinamus%29%20nusikalstam%C5%B3%20veik%C5%B3%20padarymu%20Lietuvos%20Respublikoje%20%28Forma_30-SAV%29 (2008-2013 m.) (2014-01-22)

⁵⁰ Informatikos ir ryšių departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus ministerijos. Duomenys apie asmenis, įtariamus (kaltinamus) nusikalstamų veikų padarymu Lietuvos Respublikoje (Forma_30-SAV) *Fiziniai asmenys, įtariami padarę nusikalstamas veikas grupėje* http://www.ird.lt/infusions/report_manager/reports/txt_file.php?fv=data/1_201312_lt/f-30-sav-201312.data.txt&ff=%3C!--/30-SAV/13|--%3E&tt=Duomenys%20apie%20asmenis%2C%20C4%AFtariamus%20%28kaltinamus%29%20nusikalstam%C5%B3%20veik%C5%B3%20padarymu%20Lietuvos%20Respublikoje%20%28Forma_30-SAV%29 (2008-2013 m.) (2014-01-22)

Ukmergės r. sav. asmenys dažniau nusikalstamas veikas atlieka vieni, o ne tarpusavyje susitarusių, pakaltinamų ir atitinkamo amžiaus sulaukusių asmenų grupėje. Kai asmenys veikia ne vieni, dažniausiai jie pažeidžia įstatymo saugomas vertybes bendrininkų grupėje. Asmenų, darančių nusikalstamas veikas organizuotoje grupėje, Ukmergės r. sav. užregistruojama mažai, jie sudaro 0 – 8 proc. visų per metus užregistruojamų asmenų. Asmenų, kurie dalyvavo nusikalstamo susivienijimo veikloje, neužregistruota per tiriamąjį 2008 – 2013 m. laikotarpį.

Išanalizavus Ukmergės r. sav. užregistruotų asmenų, įtariamų (kaltinamų) padarius nusikalstamas veikas, socialinius bruožus galima sukurti tipinio darančio nusikalstamas veikas ukmergiškio asmens modelį. Tai Lietuvos Respublikos vyriškosios lyties pilietis, sulaukęs pilnametystės, bet ne vyresnis nei 59 metų, turintis pagrindinį ar vidurinį išsilavinimą, dažnai vartojantis svaigiuosius gėrimus, neturintis oficialaus darbo, bet ir neregistruotas teritorinėje darbo biržoje.

3. LATENTINIS NUSIKALSTAMUMAS UKMERGĖS RAJONO SAVIVALDYBĖJE

Dėl įvairių priežasčių, tokių kaip keršto baimė, nepasitikėjimas teisėsauga, neteisingo veikos vertinimo ir t.t. dalis nusikalstamų veikų nėra užregistruojamos, todėl registruoto nusikalstamumo statistika neatspindi tikrosios padėties tam tikroje teritorijoje. Siekiant išsiaiškinti kokie latentinio nusikalstamumo mastai Ukmergės r. sav. buvo atliktas tyrimas.

Tyrimo tipas. Tai kiekybinis aprašomasis tyrimas.

Duomenų rinkimo metodai. Anoniminė anketinė apklausa raštu (Priedas) ir internete patalpinant anketą į socialinį tinklą „Facebook“.

Anketos struktūra. Anketą sudarė 16 klausimų. Anketą sudarant panaudoti klausimai iš Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centro 2008 metų atlikto viktimologinio tyrimo anketos.⁵¹ Pirmieji penki klausimai bendro pobūdžio, leidžiantys nustatyti koks asmuo pateikia informaciją – lytis, amžius, užimtumas, gyvenamoji vieta, išsilavinimas. Likę klausimai susiję su nusikalstamomis veikomis, kurių aukomis galimai asmenys buvo tapę. Klausimai suformuluoti taip, jog žmogus atsakytų „Taip“ arba „Ne“. Jei atsakymas „Taip“ prašoma patikslinti kiek kartų toks nusikalstama veika respondento atžvilgiu buvo padaryta Ukmergės r. sav. ir apie kiek įvykių jis pranešė teisėsaugos institucijoms.

Respondentai. Tyrime dalyvavo 243 atrinkti atsitiktine tvarka asmenys, gyvenantys Ukmergės r. sav. Respondentų amžius nuo 14 iki 74 m., toks amžiaus cenzas pasirinktas atsižvelgiant į asmenų socialinį aktyvumą, gebėjimą adekvačiai vertinti situaciją.

Asmenys apklausiami apie įvykius įvykusius tik 2013 m. būtent toks laikotarpis pasirinktas siekiant gauti kuo tikslesnius duomenis. Tyrimas vykdytas 2014 m. vasario mėnesį.

Paklaida. Vertinant rezultatus, būtina atkreipti dėmesį į statistinę paklaidą. Ji atsiranda dėl to, kad yra daroma respondentų atranka, o ne vykdoma išsistinė apklausa. Ši paklaida yra apskaičiuojama matematiškai pagal pateiktą formulę⁵²:

$$\Delta_{X\%} = \pm z \sqrt{\frac{pq}{n}}$$

z – statistinė konstanta atitinkamam patikimumo lygmeniui;

p,q – tiriamojo požymio pasirodymo/nepasirodymo tikimybė;

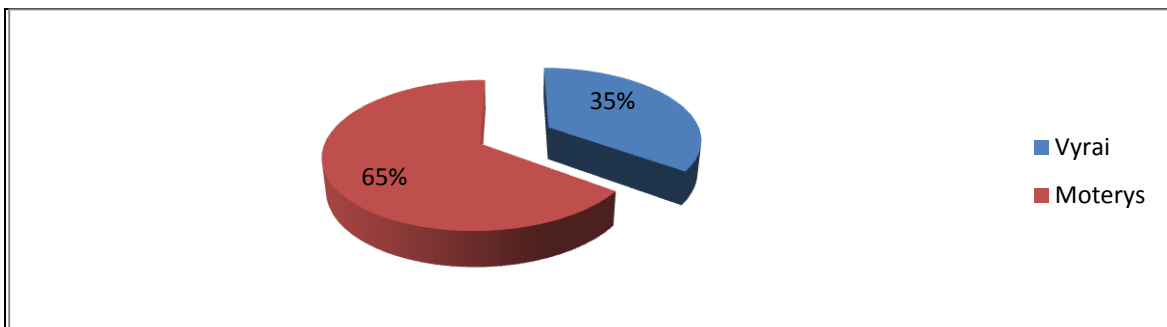
n – imties dydis, apklaustųjų skaičius.

Kai patikimumo lygmuo 95% – tai konstanta $z = \pm 1,96$.

⁵¹ Viktimizacijos patirtis Lietuvoje 2007 metais. Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centro 2008 metų viktimologinis tyrimas. – Vilnius: NPLC, "VILMORUS", 2008. <http://www.nplc.lt/lit/tyr/tyrimai.aspx> (2014-02-01)

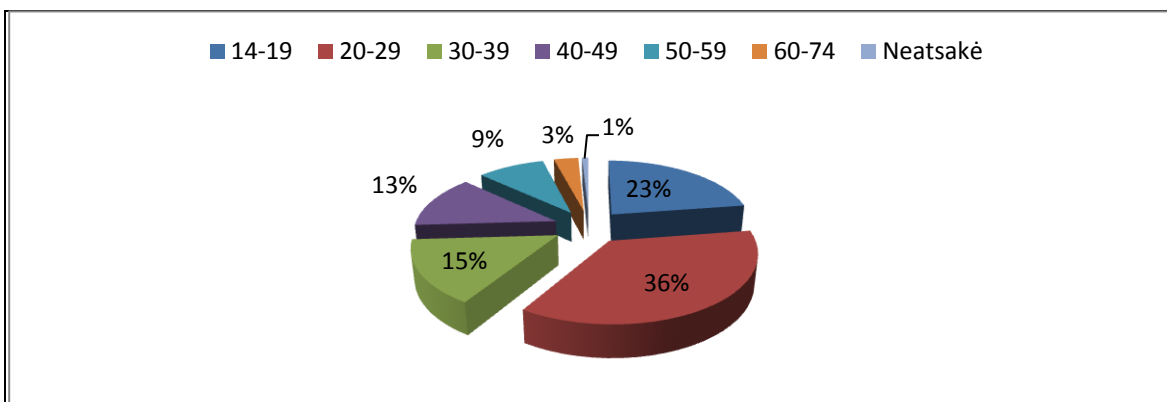
⁵² Bilevičienė T., Jonušauskas S. Statistinių metodų taikymas rinkos tyrimuose: vadovėlis. Vilnius : Mykolo Romerio universitetas, 2011. P.31.

Pavyzdžiui 242 respondentai atsakė į klausimą, ar Jūs buvote sumuštas arba kitaip smurtaujant Jums buvo sukeltas fizinis skausmas ar padarytas sveikatos sutrikdymas. Beveik 10 proc. jų atsakė teigiamai. Tai reiškia, kad su 95% tikimybe galima teigti, jog tikroji reikšmė yra intervale $10\% \pm 3,78\%$.

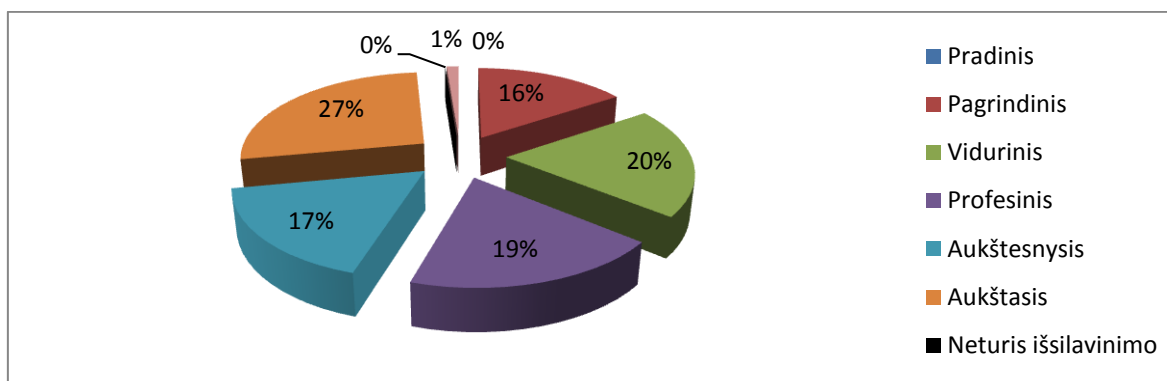
22 pav. Respondentų lytis

Pirmasis tyrimo klausimas bendrojo pobūdžio klausiantis respondento lyties. Išanalizavus ir apibendrinus gautus duomenis paaiškėjo, kad tyrime dalyvavo 85 vyrai ir 158 moterys.

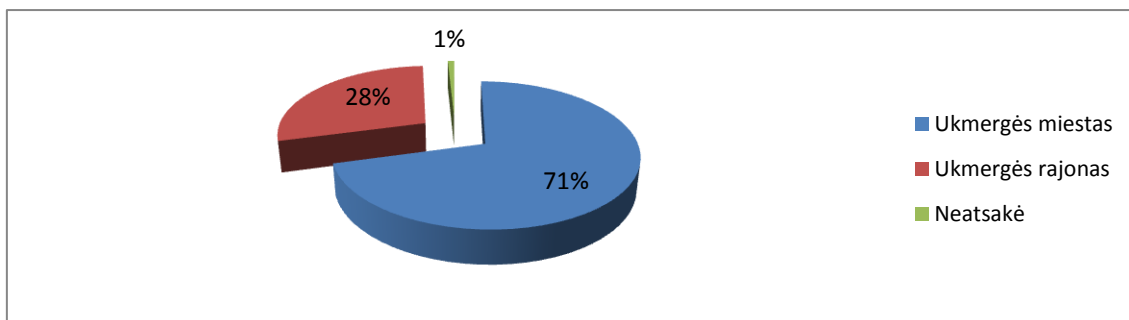
23 pav. Respondentų amžius

Antrasis klausimas taip pat bendrojo pobūdžio, klausiantis respondento amžiaus. Daugiausiai tyrime dalyvavo asmenys, priklausantys 20-29 m. amžiaus grupei – 88 asmenys. Mažiausiai apklaustų asmenų, kurie yra sulaukę 60-74 m.– 8 Ukmergės r. sav. gyventojai.

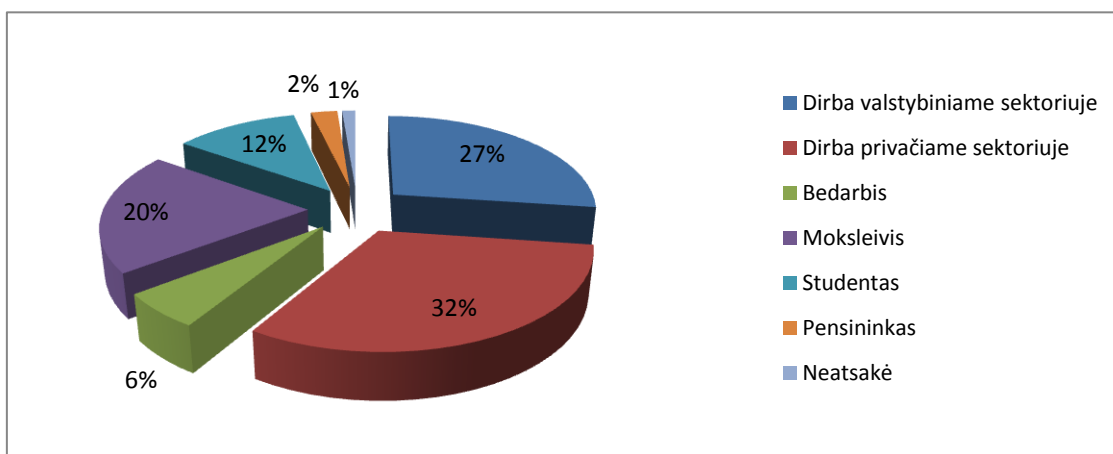
24 Pav. Respondentų išsimokslinimas

Trečiuoju klausimu norėta išsiaiškinti kokį išsilavinimą yra įgiję tyrimo dalyviai. Nebuvo apklausa nei vieno asmens, kuris neturi išsilavinimo ar yra įgijęs tik pradinį išsilavinimą. Daugiausiai apklausta respondentų, kurie yra įgiję aukštąjį išsilavinimą – 65 asmenys.

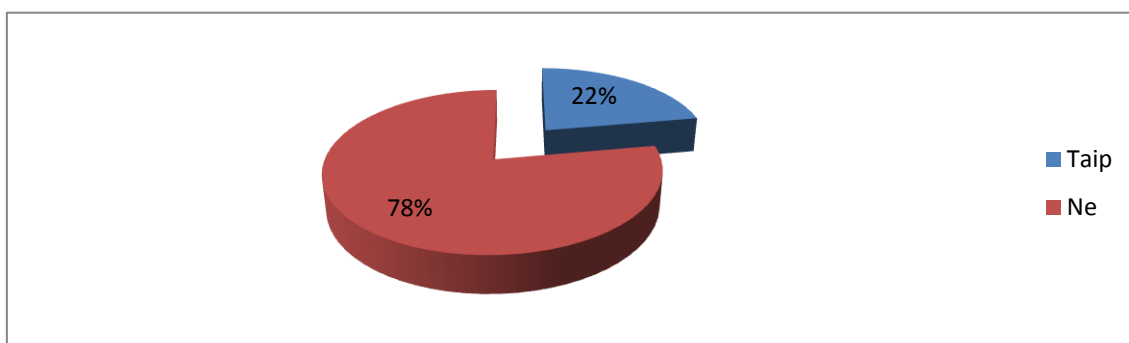
25 Pav. Respondentų gyvenamoji vieta

Ketvirtuoju klausimu norėta išsiaiškinti kur gyvena tyrimo dalyvis – Ukmergės mieste ar rajone. Didžioji dauguma tyrimo dalyvių gyvena mieste – 172 asmenys.

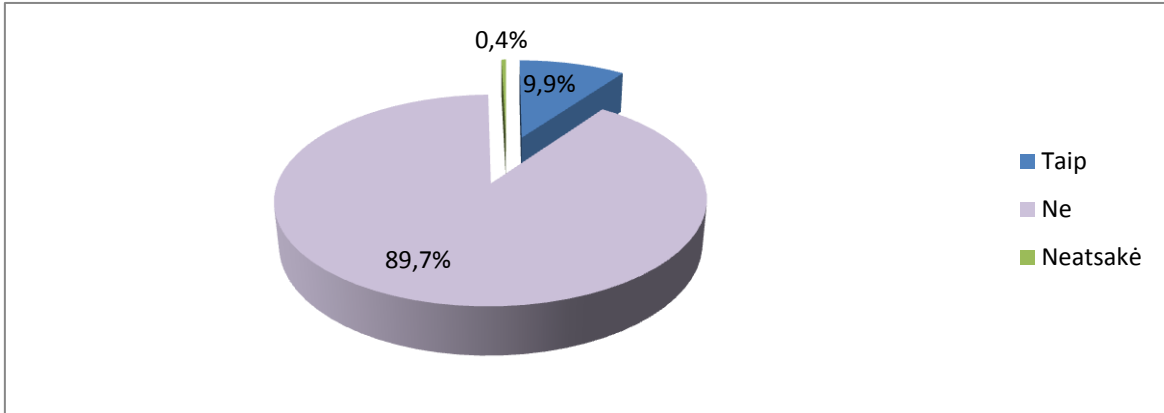
26 Pav. Respondentų užimtumas

Penktuoju bendrojo pobūdžio klausimu norėta išsiaiškinti koks respondentų užimtumas. Dauguma respondentų arba 77 asmenys dirba privačiame sektoriuje. 66 tyrimo dalyviai dirba valstybiniame sektoriuje. Mažiausiai tyrime dalyvavo asmenų, kurie yra pensininkai – 6 dalyviai.

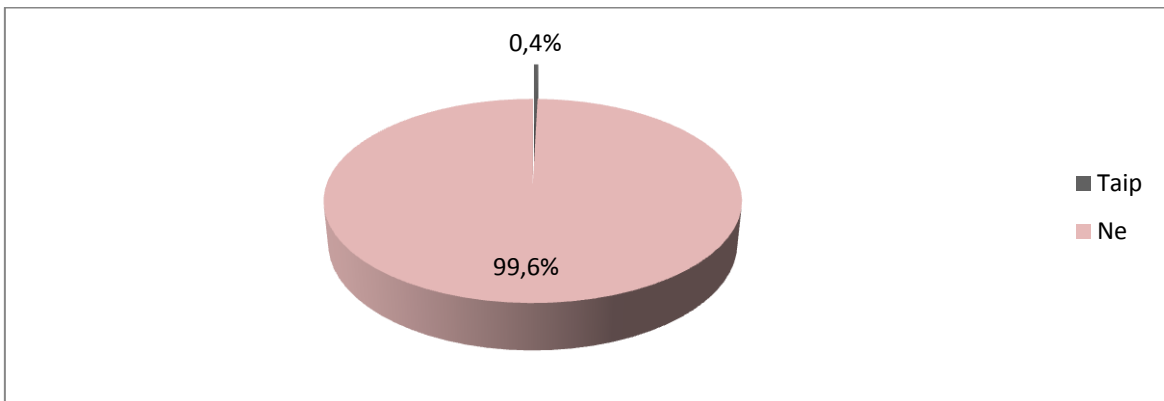
27 Pav. Ar iš Jūsų asmeniškai buvo pavogtas ar realiai bandyta pavogti turtą, kurio vertė viršija 130 Lt?

Nuo vagysčių nukentėjo daugiausiai tyrime dalyvavusių Ukmergės r. sav. gyventojų. 22 proc. apklaustų respondentų atsakė į klausimą teigiamai. 17 proc. asmenų pažymėjo, kad iš jų buvo pavogtas turtas, kurio vertė viršija 130 Lt vieną kartą, o 5 proc. respondentų atsakė, kad vagystės aukomis tapo daugiau nei vieną kartą. 46,3 proc. respondentų, kurie tapo vagystės aukomis, nesikreipė į teisėsaugos institucijas.

28 Pav. Ar Jūs buvote sumuštas arba kitaip smurtaujant Jums buvo sukeltas fizinis skausmas ar padarytas sveikatos sutrikdymas?

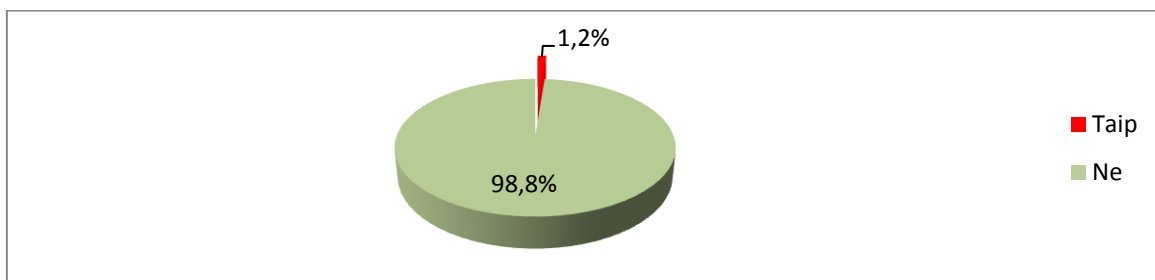
9,9 proc. tyrimo dalyvių atsakė teigiamai į klausimą, kad buvo sumušti arba kitaip smurtaujant jiems buvo sukeltas fizinis skausmas ar padarytas sveikatos sutrikdymas. 8,3 proc. nurodė, kad nukentėjo vieną kartą, o 1,6 proc. apklaustųjų atsakė, kad nukentėjo kelis kartus. 66,7 proc. respondentų, kurie buvo sumušti, jiems buvo padarytas sveikatos sutrikdymas arba sukeltas fizinis skausmas, nesikreipė į teisėsaugos institucijas.

29 Pav. Ar kas nors tenkino lytinę aistrą prieš Jūsų valią panaudodamas fizinį smurtą ar grasindamas tuoj pat jį panaudoti, ar kitaip atimdamas galimybę priešintis, ar pasinaudodamas bejėgiška Jūsų būkle?

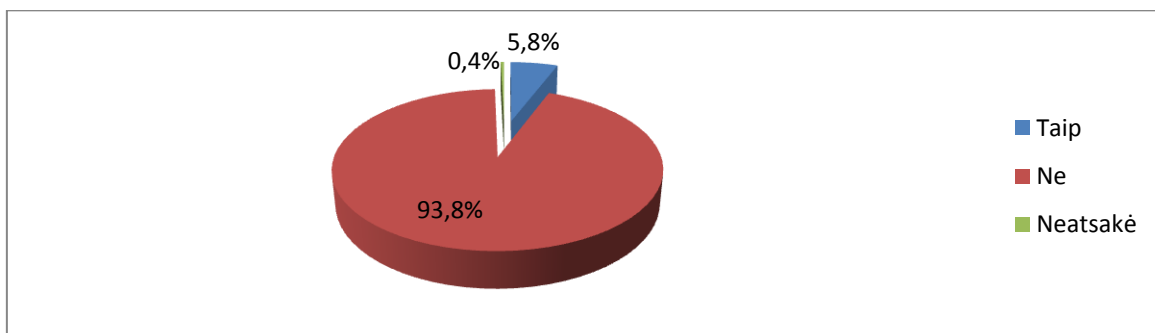
Teigiamai į klausimą, ar kas nors tenkino lytinę aistrą prieš Jūsų valią panaudodamas fizinį smurtą ar grasindamas tuoj pat jį panaudoti, ar kitaip atimdamas galimybę priešintis, ar pasinaudodamas bejėgiška Jūsų būkle, atsakė viena mergina, kuri nurodė, kad tapo auka vieną kartą ir į teisėsaugos institucijas nesikreipė. Seksualiniai nusikaltimai pasižymi ypač dideliu latentiskumu, per metus užregistruojamos tik kelios tokios nusikalstamos veikos Ukmergės r.

sav. Gėdos jausmas, smurtautojo baimė, manymas, kad niekas negali padėti, visuomenės požiūris, kad auka pati kalta ir daugybė kitų veiksnių yra priežastys, kodėl reali statistika neatsispindi oficialiose apskaitose.

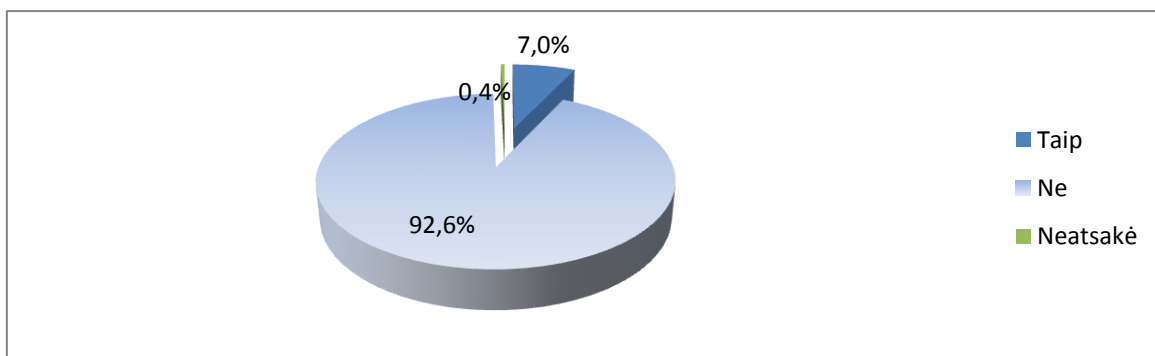
30 Pav. Ar iš Jūsų buvo pagrobtas turtas, panaudojant fizinį smurtą ar grasinant tuoj pat jį panaudoti?

Nusikaltimo aukomis, kai turtas buvo pagrobtas panaudojant fizinį smurtą ar grasinant tuoj pat jį panaudoti, yra tapę 2 respondentai, vienas pranešė teisėsaugos institucijoms, o kitas ne. Tyrimo dalyvis, kuris pažymėjo, kad yra pranešęs teisėsaugos institucijoms nurodė, kad 2013 m. yra du kartus tapęs tokio nusikaltimo auka, tačiau tik apie vieną įvykį pranešė.

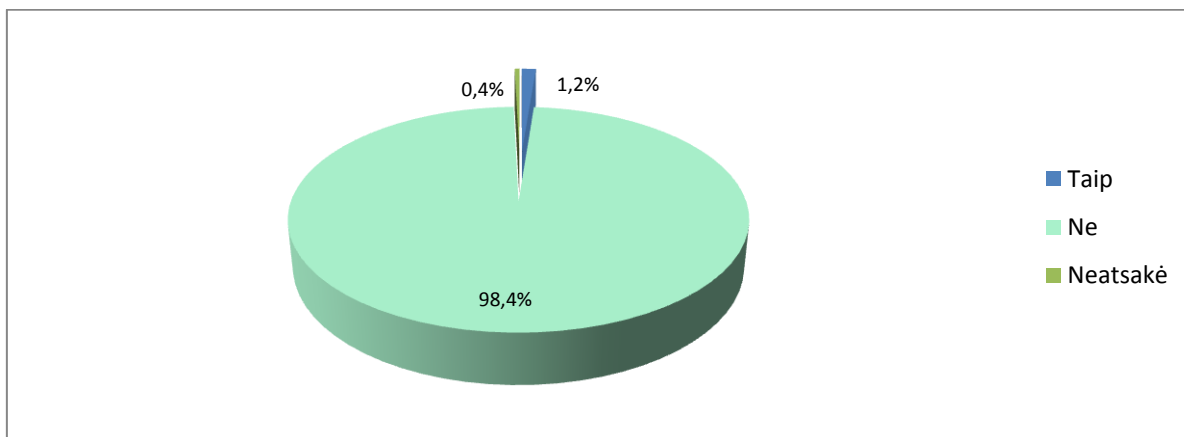
31 Pav. Ar kas nors apgaule (sukčiaujant) iš Jūsų išviliojo turtą ar išvengė turtinės prievolės Jums?

5,8 proc. respondentų, teigiamai atsakė į klausimą, kad kas nors apgaule (sukčiaujant) iš jų išviliojo turtą ar išvengė turtinės prievolės jiems. 0,8 proc. tyrimo dalyvių pažymėjo, kad 2013 m. kelis kartus tapo sukčiavimo aukomis, 5proc. – nurodė, kad buvo apgauti vieną kartą. 79 proc. nukentėjusiųjų nesikreipė į teisėsaugos institucijas.

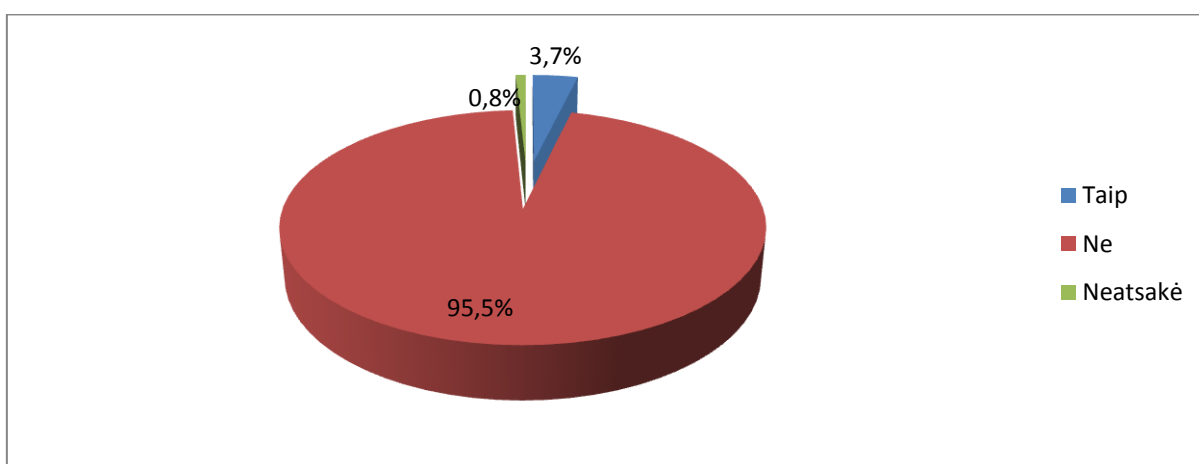
32 Pav. Ar kas nors tyčia sunaikino ar sugadino Jūsų turtą, kurio vertė viršija 130 Lt?

7 proc. Ukmergės r. sav. gyventojų, kurie dalyvavo tyrime nurodė, kad jų turtas, kurio vertė viršija 130 Lt buvo sugadintas arba sunaikintas 2013 m. 0,8 proc. dalyvių pažymėjo, kad taip įvyko daugiau nei vieną kartą, o 6,2 proc. respondentų nukentėjo nuo tokio nusikaltimo vieną kartą. 52,9 proc. nukentėjusiųjų respondentų į teisėsaugos institucijas nesikreipė.

33 Pav. Ar kas nors neteisėtai sunaikino, sugadino, pašalino ar pakeitė elektroninius duomenis arba apribojo naudojimąsi tokiais duomenimis, ar neteisėtai sutrikdė informacinės sistemos darbą, padarydamas Jums žalos už daugiau nei 130 Lt?

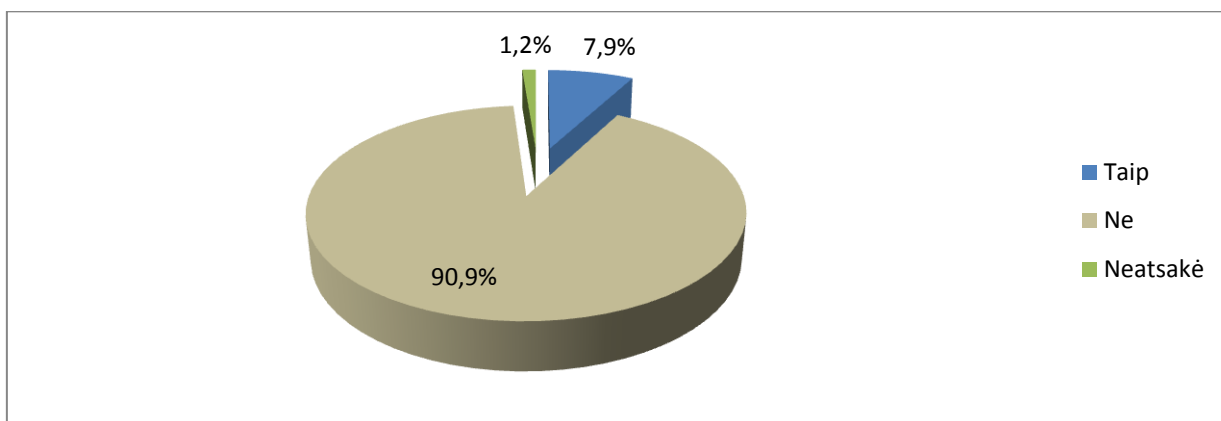
0,4 proc. respondentų nurodė, kad nukentėjo kelis kartus, 0,8 proc. – vieną kartą. 33,3 proc. asmenų, kurie nurodė, kad nukentėjo nuo veikos, kuria neteisėtai sunaikinti, sugadinti, pašalinti ar pakeisti elektroniniai duomenys arba apribotas naudojimas tokiais duomenimis, ar neteisėtai sutrikdytas informacinės sistemos darbas, kuris padarė žalos, nesikreipė į teisėsaugos institucijas.

34 Pav. Ar koks nors valstybės tarnautojas ar pareigūnas reikalavo iš Jūsų ar provokavo Jus duoti kyšį už veikimą ar neveikimą vykdant įgaliojimus?

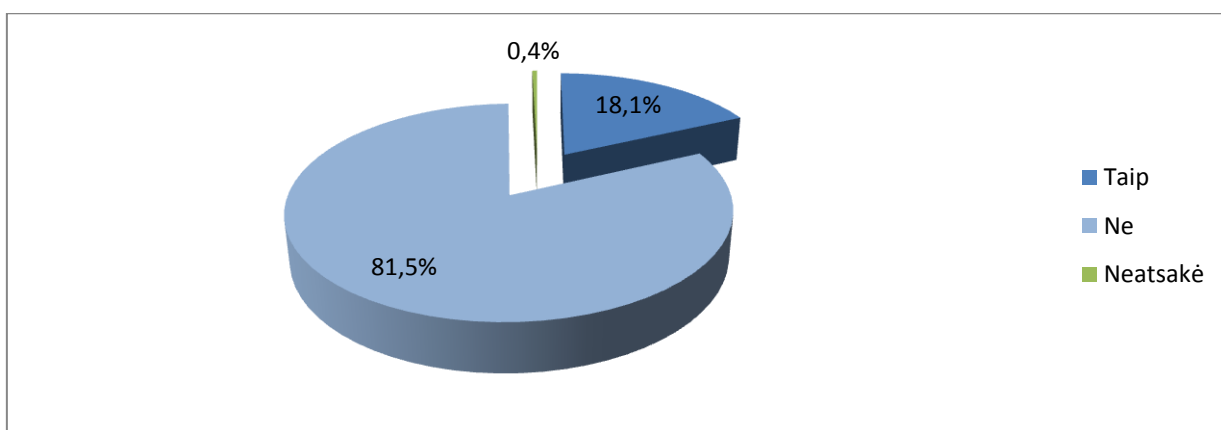
1,7 proc. asmenų nurodė, kad valstybės tarnautojas ar pareigūnas reikalavo ar provokavo duoti kyšį daugiau nei vieną kartą, 2 proc. respondentų nurodė, kad iš jų buvo reikalauta ar provokuota duoti kyšį vieną kartą. Nei vienas respondentas apie tai nepranešė

teisėsaugos institucijoms. Tai dar viena nusikalstama veika, kuri pasižymi ypač dideliu latentišku.

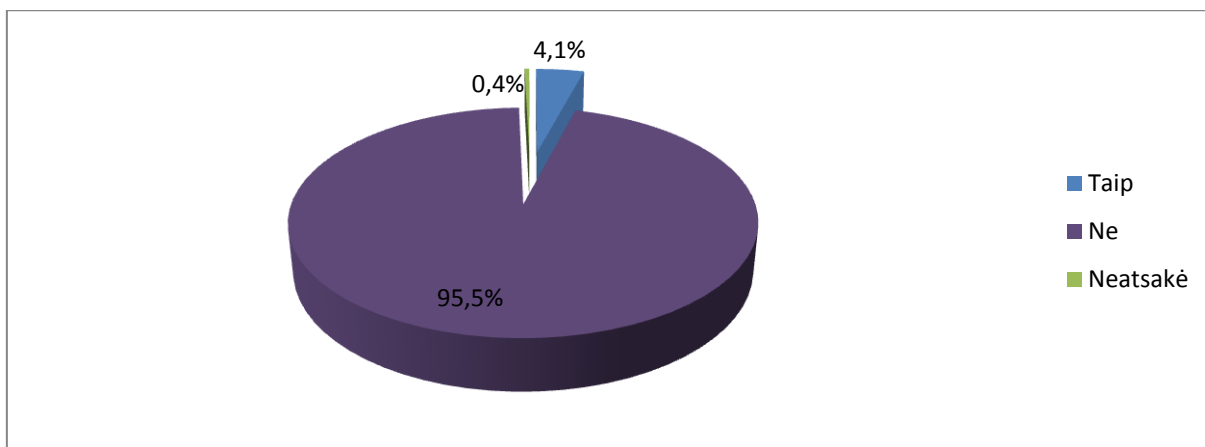
35 Pav. Ar kas nors Jums siūlė, davė ar pardavė narkotinių ar psichotropinių medžiagų nemedicininiais tikslais?

3,8 proc. Ukmergės r. sav. gyventojų nurodė, kad jiems buvo siūlyta, duota ar parduota narkotinių ar psichotropinių medžiagų nemedicininiais tikslais kelis kartus, 4,1 proc. anoniminės apklausos dalyvių nurodė, kad jiems buvo siūlyta, duota ar parduota narkotinių ar psichotropinių medžiagų vieną kartą. Nei vienas respondentas nėra pranešęs teisėsaugos institucijoms. Taip pat pastebėta, kad visų teigiamai atsakiusių respondentų amžius nuo 14 iki 29 m.

36 Pav. Ar Jums asmeniškai teko patirti, kad kažkas viešoje vietoje įžūliu elgesiu, necenzūriniais žodžiais, grasinimais, patyčiomis, arba vandališkais veiksmais demonstravo nepagarbą aplinkiniams / aplinkai ir tuo sutrikdė visuomenės rimtį ar tvarką? Nurodykite tik tuos atvejus, kai minėti veiksmai buvo padaryti panaudojant prieš Jus psichologinį ar fizinį smurtą (fizinę jėgą).

10,3 proc. visų dalyvavusių respondentų, pažymėjo, kad 2013 m. kelis kartus teko patirti, kad kažkas sutrikdytų visuomenės rimtį ir tvarką, 7,8 proc. atsakiusių nurodė, kad tokia veika jų atžvilgiu buvo padaryta vieną kartą. 86,4 proc. tyrimo dalyvių pažymėjo, jog teisėsaugos institucijoms nepranešė.

37 Pav. Ar Jūsų atžvilgiu buvo padaryta kitokia nusikalstama veika/ nusikaltimas, išskyrus anksčiau paminėtus?

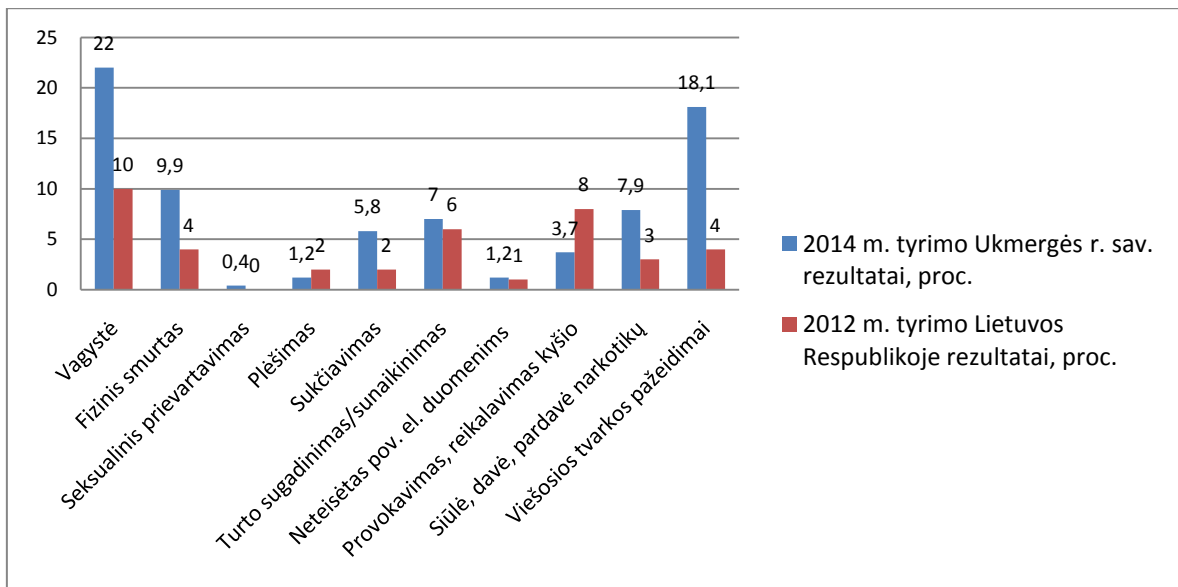
Į paskutinį klausimą, ar jie yra tapę kitokių, anksčiau nenurodytų nusikalstamų veikų aukomis, 2,06 proc. respondentų atsakė, kad taip buvo daugiau nei vieną kartą ir lygiai tiek pat proc. respondentų nurodė, kad nuo kitokių veikų nukentėjo vieną kartą 2013 metais. 60 proc. asmenų tapę kitokių nei aukščiau paminėtų nusikalstamų veikų aukomis teisėsaugos institucijoms nepranešė.

Mykolo Romerio universiteto mokslininkai 2012 metais atlikto viktimologinį nacionalinį tyrimą⁵³ siekdami patikslinti duomenis apie svarbiausių nusikalstamų veikų paplitimą. Toliau darbe lyginami šių dviejų tyrimų rezultatai.

3 lentelė. Viktimologiniai tyrimai

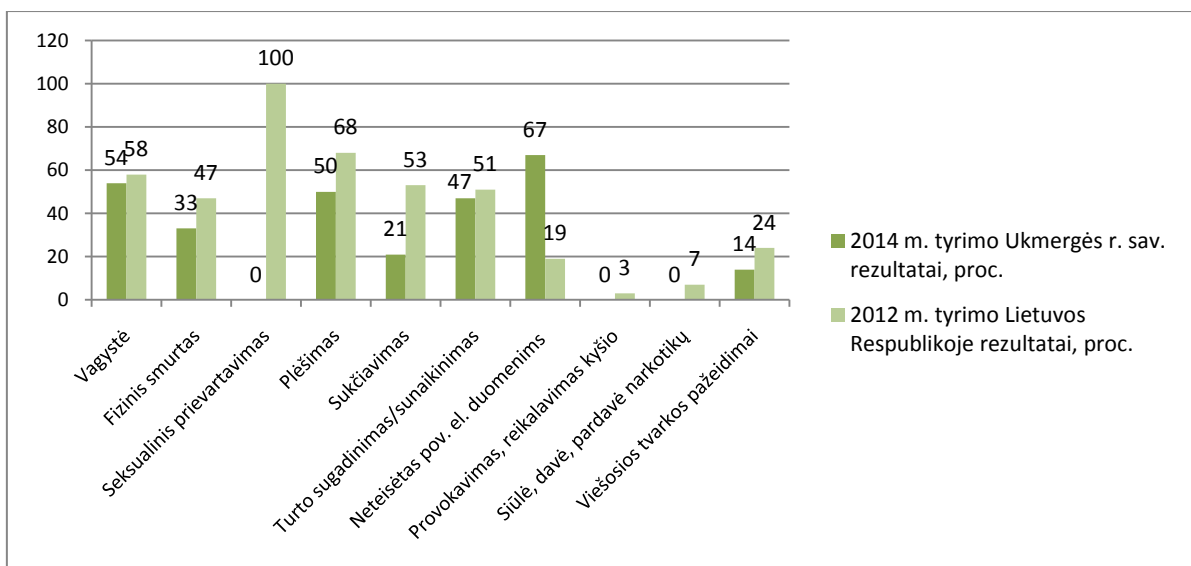
Tyrimas	MRU-2012	Magistro baigiamasis darbas
Imtis	2006	243
Respondentų amžius	15-74	15-74
Apklauso teritorija	Lietuva	Ukmergės r. sav.
Klausta apie įvykius	Lietuvoje	Ukmergės r. sav.
Apklausa atliko	Baltijos tyrimai	Magistro baigiamojo darbo autorius
Per metus	2011 m.	2013 m.
Viktimizacijos lygis	28 %	40%
Nusik. veikų rūšys	13	11

⁵³ Justickis, V.; Uscila, R.; Kiškis, A. [Two-rays approach in the integration of victimological and recorded data on criminality](http://www3.mruni.eu/~akiskis/Alfredo-str2012-2.pdf). *Jurisprudence*. 2012, 19(2) / <http://www3.mruni.eu/~akiskis/Alfredo-str2012-2.pdf> (2014-03-12)

38Pav. 2014 m. ir 2012 m. tyrimų rezultatų lyginimas, nukentėjusių respondentų dalis, proc.

Lyginant 2012 m. MRU viktimologinį tyrimą su darbo autoriaus 2014 m. atliktu tyrimu matyti, kad akivaizdžiai skiriasi respondentų dalis procentais, kurie nukentėjo nuo įvairių nusikalstamų veikų – 2012 m. tyrime dalyvavusių nukentėjusių respondentų dalis mažesnė. Šis skirtumas gali būti dėl kelių priežasčių: 1) respondentai nesuprato klausimo formuluotės ir pažymėjo ne tik nusikalstamas veikas, bet ir administracinius pažeidimus bei įvykius, kurie įvyko ne tik Ukmergės r. sav. 2) susumavo kelių metų įvykius 3) galbūt tokių veikų skaičius 2013 metais buvo padidėjęs lyginant su 2011 metais 4) arba rezultatai atitinka tikrovę ir Ukmergės r. sav. nuo šių nusikalstamų veikų nukenčia didesnė dalis asmenų nei bendrai nacionaliniu lygiu. Taip pat svarbu pažymėti, kad magistro baigiamajame darbe tyrimo rezultatų paklaida dėl mažesnio tyrimo dalyvių skaičiaus kur kas didesnė nei MRU 2012 m. tyrime.

39Pav. 2014 m. ir 2012 m. tyrimų rezultatų lyginimas, nukentėję respondentai pranešę teisėsaugai, proc.

Palyginus tyrimų rezultatų duomenis paaiškėjo, kad Ukmergės r. sav. 2013 m. asmenys sąlyginai rečiau pranešdavo apie padarytą nusikalstamą veiką teisėsaugos institucijoms nei Lietuvos Respublikos gyventojai 2011 m. Autoriaus nuomone, asmenys nesikreipia į teisėsaugos institucijas, nes bijo nusikalstamą veiką padariusio asmens ar jo artimųjų keršto, nenori turėti reikalų su policija arba ja nepasitiki, mano, kad teisėsauga dirba neefektyviai ir jų atliekami veiksmai teigiamų rezultatų neduos.

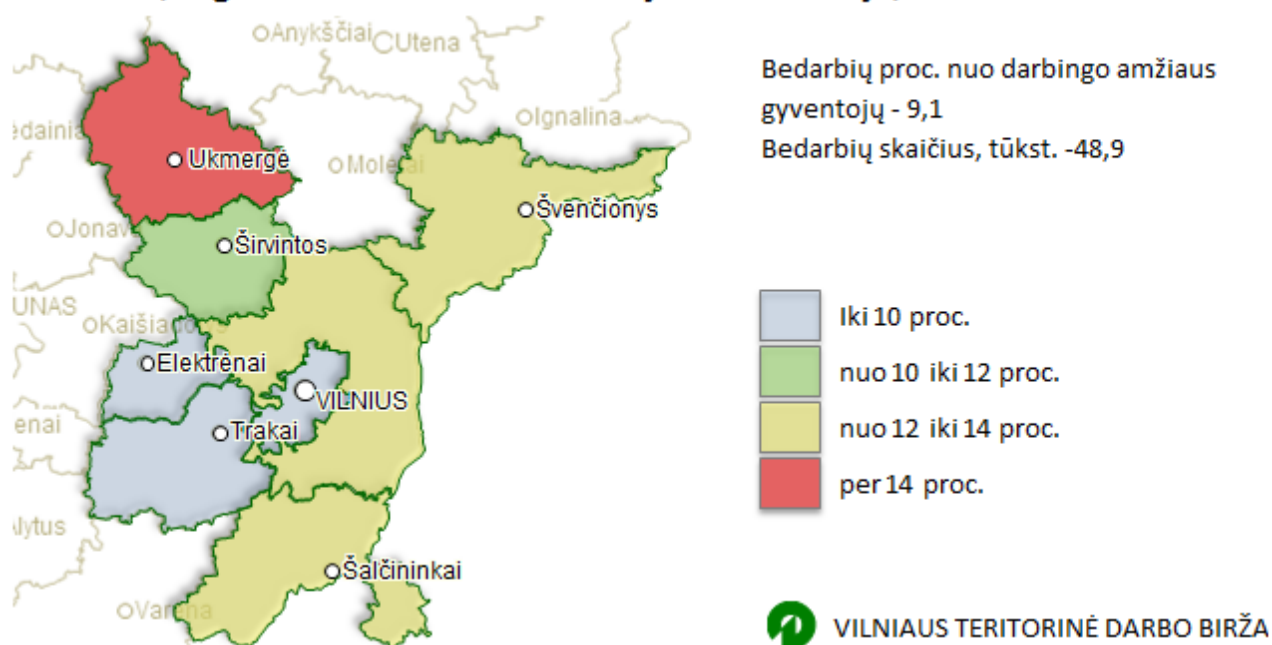
Išanalizavus magistro baigiamojo darbo autoriaus atlikto tyrimo duomenis paaiškėjo, kad apie 40 proc. apklaustų tyrimo dalyvių bent kartą per 2013 m. yra tapę nusikalstamos veikos aukomis. Ukmergės r. sav. didžiausiu latentškumu pasižymi tokios nusikalstamos veikos kaip – seksualiniai nusikaltimai, nusikalstamos veikos, susijusios su narkotinėmis ar psichotropinėmis medžiagomis bei nusikalstamos veikos, kuriomis provokuojama ar reikalaujama duoti kyšį. Daugiausiai asmenų nurodė, kad jie tapo vagystės aukomis arba jiems asmeniškai teko patirti, kad kažkas viešoje vietoje įžūliu elgesiu, necenzūriniais žodžiais, grasinimais, patyčiomis, arba vandališkais veiksmais demonstravo nepagarbą aplinkiniams/aplinkai ir tuo sutrikdė visuomenės rimtį ar tvarką, minėti veiksmai buvo padaryti panaudojant prieš juos psichologinį ar fizinį smurtą (fizinę jėgą).

4. PRIEŽASTINIAI VEIKSNIAI IR PREVENCIJA

Pašalinti nusikalstamumo neįmanoma, tačiau sumažinti jo mastą galima. Norint pasiekti, kad nusikalstamumas sumažėtų svarbu analizuoti jį lemiančius veiksnius. Kriminologijos moksle plačiai vartojama samprata „kriminogeniniai veiksniai“. Jie apima nusikalstamumo priežastis ir sąlygas t.y. lemia jo kilmę ir raidą.⁵⁴ Ukmergės r. sav. per tiriamąjį 2008 – 2013 m. laikotarpį kriminologinius veiksnius, lėmusius šį reiškinį, galima sugrupuoti į kelias stambias grupes, t.y. ekonominiai, socialiniai, politiniai, geografiniai. Visi šie veiksniai glaudžiai susiję ir vienas kitam daro įtaką.

Ukmergės miestas yra laikomas pramonės miestu. Pagal ekonominės veiklos rūšis mieste daugiausia yra didmeninės ir mažmeninės prekybos įmonių, pramonės, nekilnojamo turto ir nuomos įmonių. Prioritetinės pramonės šakos yra metalo ir medžio apdirbimas, kelių tiesimas, siuvimo pramonė, statyba, medienos gaminių ir baldų gamyba. Tačiau nedarbo lygis yra vienas didžiausių visoje apskrityje.

Bedarbiai, registruoti Vilniaus teritorinėje darbo biržoje, 2014 m.vasario 1 d.

40 Pav. Registruoti bedarbiai Vilniaus apskrityje⁵⁵

Svarbu paminėti, kad registruotų bedarbių skaičius Ukmergės r. sav. per tiriamąjį 2008 – 2013 m. laikotarpį kito. Lyginant 2008 m. registruotų teritorinėje darbo biržoje asmenų skaičių su 2013 m. užsiregistravusiais šis skaičius padidėjo 33,3 proc.⁵⁶ Tačiau lyginant 2010 m.

⁵⁴ Autorių kolektyvas. Kriminologija, vadovėlis, Mykolo Romerio universitetas, Vilnius, 2010 m., P.170

⁵⁵ Vilniaus teritorinė darbo birža. *Nedarbo lygio žemėlapis*.

<http://www.ldb.lt/TDB/Vilnius/DarboRinka/Situacijos%20apvalga/LastSituacija.aspx> (2014-02-02)

⁵⁶ Oficialiosios statistikos portalas. *Registruoti bedarbiai*. <http://osp.stat.gov.lt/web/guest/statistiniu-rodikliu-analize?portletFormName=visualization&hash=dfd4332d-4551-470d-85b2-1b8d2b97d1e0> (2014-02-02)

statistiką su 2013 m. – bedarbių skaičius sumažėjo 25 proc. Tokį pokytį lemia kylantys ekonomikos rodikliai. Kuo didesnis teritorijoje nedarbo lygis, tuo didesnė socialinė atskirtis tarp asmenų, kuri skatina turtinius ir finansinius nusikaltimus.

Taip pat didelę reikšmę turi laisvalaikio užimtumo stoka, mažesnis išsilavinimo lygis. Nors mieste ir rajone yra 15 pagrindinių mokyklų, 3 vidurinės, 3 gimnazijos, 1 specialaus ugdymo, muzikos, dailės, sporto mokyklos, 1 technologijų ir verslo mokykla, kurioje taip pat vyksta Lietuvos aukštųjų mokyklų iššęstinės bakalauro ir magistratūros studijos, tačiau kasmet Oficialiosios statistikos portalo duomenimis rajone daugiau nei 130 vaikų dėl įvairių priežasčių nėra įtraukiami į mokinių sąrašus. 2013 m. paskelbtais 2011 metų visuotinio gyventojų ir būstų surašymo duomenimis Ukmergės r. sav. ~ 2 proc. gyventojų buvo nebaigę pradinės mokyklos, išvis nelankę mokyklos ir neraštingi. Gyventojų laisvalaikio užimtumu, saviraiška, bendru kultūriniu išprusimu rūpinasi kultūros įstaigos: miesto ir rajono kultūros centrai, V.Šlaito viešoji biblioteka ir rajoninės bibliotekos, kraštotyros muziejus, tačiau ypač jaunimas dažnai skundžiasi laisvalaikio užimtumo trūkumu. Taip pat nepilnamečių nusikalstamumo priežastimis galima įvardinti tėvų kontrolės stoką, vaikų nepriežiūrą, šeimų socialinę padėtį. Dažnai nusikalstamas veikas darantys vaikai būna palikti seneliams, kurie nepajėgia sukontroliuoti arba jų tiesiog neklauso.

Aukštus nusikalstamumo rodiklius taip pat lemia nepakankamas atitinkamų valstybės institucijų dėmesys įvairioms pažeidžiamoms socialinėms grupėms, tokioms kaip grįžusiems iš įkalinimo vietų asmenims, bedarbiams, socialiai dezadaptuotiems ir kt. Taip pat nusikalstamumą lemia socialinės kontrolės bei prevencinės veiklos organizavimo ir teisėsaugos institucijų veiklos trūkumai.

Nusikalstamumo vystymuisi taip pat palanki miesto geografinė padėtis. Jis apie 70 km. nutolęs nuo keturių didžiųjų Lietuvos miestų: Vilniaus, Kauno, Panevėžio ir Utenos. Ukmergė kerta viena didžiausių Lietuvos automagistralių A2 Vilnius – Panevėžys – Ryga, tai yra tarptautinis koridorius E 272, jungiantis Taliną su Minsku, bei automagistralė A 6 Kaunas – Utena, jungianti Varšuvą su Sankt – Peterburgu. Ukmergė – didžiausia Lietuvos kryžkelė. Todėl tai palanki vieta disponavimui nelegaliomis prekėmis, realizavimui neteisėtu būdu įgytų daiktų ir t.t.

Svarbu ne tik nusikalstamumo veiksmų išsiaiškinimas ir analizavimas, bet ir jų šalinimas taikant prevencines priemones. Prie prevencijos programų koordinavimo, organizavimo ir vykdymo prisideda įvairios institucijos, organizacijos ir savanoriai. Daug dėmesio skiria Vilniaus aps. VPK Ukmergės rajono policijos komisariatas, Ukmergės r. savivaldybė, seniūnijos, Vilniaus apygardos probacijos tarnybos Ukmergės r. sav. teritorijos skyrius ir kiti. Ukmergės r. sav. didžiausias dėmesys skiriamas ankstyvajai bendrajai prevencijai.

Ypač daug dėmesio skiriama jaunimo užimtumo skatinimui. Vilniaus apskrities vyriausiojo policijos komisariato Ukmergės rajono policijos komisariatas, Ukmergės r. sav. Švietimo ir sporto skyrius bei Vaiko teisių apsaugos skyrius siekia aktyvinti tarpžinybinį bendradarbiavimą. Ukmergės r. sav. administracijos direktorius kasmet tvirtina darbo su jaunimu programas, kurių tikslas didinti jaunimo užimtumo galimybes, siekiant ugdyti sąmoningą, pilietišką ir brandų jaunimą, kuris taptu aktyvia rajono visuomenės dalimi. Ši programa orientuota į 14-29 m. amžiaus asmenis. Tai kryptinga savivaldybės institucijų veikla, skirta miesto ir kaimo jaunimui, kuria sprendžiamos esamos problemos, siekiama sudaryti palankias sąlygas jaunam žmogui integruotis į visuomeninį gyvenimą, skatinimas tolerancijos. Žalingų įpročių ir nusikalstamumo prevencija vykdoma aktyvinant jaunimo sportinę ir kitą užimtumo veiklą. Dedamos pastangos, jog mokyklų sporto salės būtų prieinamos jauniems žmonėms nuo 17 iki 22 valandos, Ukmergėje įsteigtas Jaunimo laisvalaikio centras, kultūros, bendruomenės namai būtų atviri jaunimo saviraiškai (jauni žmonės būtų skatinami organizuoti įvairius renginius, įsijungti į mėgėjiškų meno kolektyvų veiklą, numatoma rengti poilsio vakarus ir diskotekas), būtų siekiama, kad į seniūnijų internetinius centrus patektų kiekvienas jaunas, suinteresuotas žmogus. Planuojama per seniūnijas, bendruomenes, asociacijas, mokyklas vasaros atostogų metu įdarbinti jaunus žmones iš socialinės rizikos šeimų. Jaunimas būtų skatinamas teikti socialinę, psichologinę pagalbą socialinę atskirtį patiriantiems bendraamžiams. Jaunimas skatinamas dalyvauti savo gyvenamosios aplinkos tvarkymo, sporto aikštynų įrengimo ir infrastruktūros gerinimo programose.

Prie nusikalstamumo prevencijos vykdymo nemažai prisideda policijos pareigūnai. Rengiami įvairūs seminarai mokyklose. Nepilnamečių Viešosios policijos viešosios tvarkos skyriaus Prevencijos poskyrio policijos pareigūnai skaito paskaitas nusikalstamumo prevencijos tema. Pareigūnai supažindina mokinius su nusikalstamumo reiškiniais, apibūdina situaciją Ukmergės rajone ir mokyklose. Pabrėžia kokios teisinės atsakomybės taikomos už padarytą netinkamą veiklą, supažindina su skiriamomis nuobaudomis. Kalba apie alkoholio, narkotinių, psichotropinių medžiagų vartojimą, platinimą, pirkimą. Pareigūnai rodo video filmus apie nusikalstamumo padarinius, komentuoja po kiekvieno siužeto ir nurodo straipsnius, kas gresia nepilnamečiams už netinkamą veiklą. Po paskaitos jaunuoliai gali užduoti rūpimus klausimus.

Policijos pareigūnai vykdo įvairias prevencines akcijas siekdami sustabdyti nepilnamečių padaromas nusikalstamas veikas kontroliuojant jų laisvalaikio praleidimo būdus. Lankomos populiarios jaunimo susibūrimo vietos, tokios kaip picerijos, naktinis klubas, sveikatingumo centre vykstantys renginiai, automobilių stovėjimo aikštelės, prastos reputacijos patalpos, kuriose renkasi asocialūs asmenys, patruliuojama gyvenamųjų rajonų gatvėse ir pan.

Taip pat pareigūnai koordinuoja savanorišką judėjimą “Jaunieji policijos rėmėjai” (JPR). Tai moksleivių susivienijimas, įsteigtas padėti teisėsaugos institucijoms įgyvendinti nepilnamečių nusikalstamumo prevenciją. JPR nariu gali būti kiekvienas nepriekaištingo elgesio moksleivis, sulaukęs 14 metų. JPR judėjimo tikslai⁵⁷:

1. padėti rajono policijos komisariatui vykdyti nepilnamečių nusikaltimų ir teisės pažeidimų prevenciją;
2. ugdyti moksleivių patriotiškumą, pilietinį sąmoningumą, teisinę sąmonę ir atsakomybę;
3. sudominti vaikus JPR veikla ir įtraukti juos į šį judėjimą;
4. mokykloje propaguoti teisinį švietimą, rengti susitikimus su teisėsaugos institucijų darbuotojais, organizuoti paskaitas, viktorinas, konkursus bei kitas veiklas teisės tematika;
5. gerinti JPR narių fizinį pasirengimą;
6. bendradarbiauti su visuomenine organizacija "Stabdyk nusikalstamumą", policijos ir kitomis teisėsaugos institucijomis, Vaiko teisių apsaugos skyriumi;
7. skatinti vaikų savarankiškumą, ugdyti pareigos ir atsakomybės jausmą;
8. orientuoti moksleivius, turinčius vidurinį išsilavinimą, studijuoti Teisės akademijoje ir ateityje dirbti vidaus reikalų sistemoje.

Ukmergės r. sav. taip pat įkurtos ir kitos įvairios organizacijos, kurios vienija jaunuolius. Viena iš jų Ukmergės jaunimo centras, kuriame laisvalaikiu renkasi jaunuoliai. Centro tikslai⁵⁸:

1. ugdyti sąmoningą asmenybę, sugebančią atsakingai ir kūrybiškai spręsti savo problemas ir aktyviai dalyvauti visuomenės gyvenime;
2. skatinti jaunimo saviraišką, suteikti jauniems žmonėms galimybę realizuoti save ir įgyvendinti turimas idėjas;
3. rinkti, kaupti ir nemokamai teikti jaunimui, jaunimo organizacijoms informaciją, susijusią su galimybėmis dalyvauti įvairių fondų skelbiamuose konkursuose, programose;
4. konsultuoti jaunimą jam rūpimais laisvalaikio užimtumo, dalyvavimo aktyvioje veikloje galimybių klausimais;
5. ugdyti jaunimo verslumą;
6. padėti jaunimui atsiskleisti kultūrinėje ir socialinėje erdvėje;
7. vienyti aktyvų Ukmergės jaunimą.

⁵⁷ “Jaunieji policijos rėmėjai” Siesikų vidurinėje mokykloje

<http://svm.w3.lt/index.php/neformalusisvietimas/bureliai/jauniejiipolicijosremejai> (2014-02-03)

⁵⁸ Ukmergės jaunimo centras. <http://www.zinauviska.lt/lt/veikliam-jaunimui/jaunimo-organizacijos/ukmerges-jaunimo-centras-447> (2014-02-03)

Savanoriai ir darbuotojai sugalvoja įvairių užsiėmimų, vyksta naktiniai filmų seansai, žaidžiami stalo žaidimai, organizuojamos įvairios akcijos – tokios kaip žiemos žaidynės arba diena su dviračiu, kartu gaminamas ir valgomas maistas, rengiami ir vedami seminarai įvairiomis temomis. Laisvalaikio jaunimo centras griežtai pasisako prieš alkoholio, narkotinių, psichotropinių medžiagų vartojimą, apsvaigę jaunuoliai nepriimami į užsiėmimus.

Visas Ukmergės r. sav. veikiančias organizacijas vienija Ukmergės rajono jaunimo organizacijų sąjunga „Apskritasis stalas“. Jos tikslas skatinti Ukmergės jaunimo organizacijų aktyvumą, tarpusavio bendradarbiavimą, visuomenės informavimą apie jų veiklą.

Dėmesys skiriamas ir miesto infrastruktūrai gerinti, sudarant nepalankias sąlygas turtiniams nusikaltimams viešose vietose daryti, taip pat transporto eismo saugumui užtikrinti. Miesto centre įrengtas naujas gatvės apšvietimas, apribotas automobilių stovėjimas nakties metu centre ir prie mokyklų esančiose aikštelėse, įrengti visame mieste greičio mažinimo kalneliai, pėsčiųjų perėjės papildomai apšviestos, tamsiu paros metu ilgiau dega šviesos.

Siekiant apsisaugoti nuo vagysčių ukmergiškiai buvo skatinami žymėti brangesnius savo daiktus. Per tiriamąjį laikotarpį buvo vykdoma ne viena akcija, kurios metu pareigūnai vyko į mokyklas žymėti mokinių ir mokytojų daiktus, tokius kaip telefonai, fotoaparatai, muzikos grotuvai. Taip pat buvo vykdoma akcija, kurios metu žymėti dviračiai. Visi daiktai žymimi specialiomis žymėjimo priemonėmis, jei toks daiktas būtų pavogtas ir rastas – nesunku nustatyti kam jis priklauso.

Vietiniuose laikraščiuose spausdinama informacija apie nusikalstamas veikas, jų pobūdį ir priemones, taip siekiant pažadinti ukmergiškių budrumą, norint juos apsaugoti nuo tapimo nusikalstamos veikos auka. Ypač tokių pranešimų spaudoje pagausėjo atsiradus telefoniniams sukčiams.

Ukmergės r. sav. vykdoma ne tik pirminė, bet ir antrinė specialioji ir bendroji prevencija. Atsižvelgiant į tai, kad nuteistieji, ypač grįžę iš įkalinimo įstaigų, dėl stigmatizacijos bei socialinių, darbinių įgūdžių stokos, neadekvačių lūkesčių, priklausomybių nuo psichoaktyviųjų medžiagų, polinkio į smurtą ir pan., patiria itin didelius sunkumus įsidarbinant ir integruojantis į visuomenę. Todėl Ukmergės r. sav. taikomos jų elgesį ir mąstymą koreguojančios programos.

Tuo daugiausiai rūpinasi Vilniaus apygardos probacijos tarnybos Ukmergės r. sav. teritorijos skyrius. Probacijos tikslas – užtikrinti veiksmingą probuojamųjų resocializaciją ir mažinti jų nusikalstamų veikų recidyvą. Šis skyrius tiria asmens socialinę aplinką, kriminogeninius veiksnius, taip pat kitas aplinkybes, galinčias padėti teismui individualizuoti probacijos sąlygas. Probacijos tarnyba, siekdama probacijos tikslo, sutarčių (susitarimų) pagrindu bendradarbiauja su asociacijomis, religinėmis bendruomenėmis ir bendrijomis, kitais

juridiniais asmenimis ar jų padaliniais ir savanoriais, koordinuoja jų darbą su probuojamaisiais. Tarnyba bendradarbiaudama su kitomis institucijomis padeda asmenims grįžusiems iš įkalinimo įstaigų ar paleistiems lygtinai susitvarkyti dokumentus, gauti socialines pašalpas, padeda įsidarbinti ir rasti pastogę. Organizuoja įskaitoje esantiems nepilnamečiams asmenims užsiėmimus, pvz.: 2009 m. buvo surengtos boulingo varžybos. Taip pat vykdomos tokios programos kaip:

1) Individualios kognityvinės-bihevioristinės korekcinės programos „Tik tu ir aš“.⁵⁹ Ši korekcinė programa skirta darbui su priklausomais nuo psichoaktyviųjų medžiagų asmenimis, smurtinio elgesio korekcijai bei nusikalstamo elgesio problemų sprendimui. Jos tikslas – sustiprinti nuteistųjų motyvacijos lygį, siekiant mažinti recidyvo galimybę. Programa vykdoma suaugusiems asmenims įtrauktiems į probacijos tarnybos duomenų registrus, kuriems paskirtas įpareigojimas dalyvauti programoje, taip pat nuteistajam savanoriškai sutikus. Netiesioginiai šio projekto naudos gavėjai yra asmenys, kurie nuteisti bausme, nesusijusia su laisvės atėmimu (išskyrus turtinių teisių apribojimo bausmes): viešųjų teisių atėmimu, teisės dirbti tam tikrą darbą arba užsiimti tam tikra veikla atėmimu, viešaisiais darbais, laisvės apribojimu, taip pat tie, kuriems laisvės atėmimo bausmės vykdymas yra atidėtas, kurie yra lygtinai paleisti iš pataisos įstaigų ar lygtinai atleisti nuo laisvės atėmimo bausmės prieš terminą.

2) Individuali pusiau struktūruotų motyvuojančių pokalbių programa "Elgesys - pokalbis - pasikeitimas".⁶⁰ Programa orientuota į alkoholio ir narkotikų sukeltas problemas, taip pat į nusikalstamumą. Programos tikslas – suteikti programos dalyviui galimybę išnagrinėti savo situaciją, padidinti tikimybę, kad nuteistasis apsispręstų keistis, paskatinti jį dalyvauti pataisos procese, siekti pakartotinio nusikalstamumo mažinimo. Programa vykdoma asmenims, įtrauktiems į probacijos tarnybų duomenų registrus (išskyrus asmenis, nuteistus už seksualinius nusikaltimus), ypač tiems, kurie turi priklausomybių ir ilgą nusikalstamo gyvenimo patirtį, kuriems paskirtas įpareigojimas dalyvauti elgesio pataisos programoje, pat gali būti vykdoma nuteistajam savanoriškai sutikus.

3) Kognityvinės elgesio korekcijos programos „Equip“.⁶¹ Terapijos programa asocialaus elgesio problemų turintiems nepilnamečiams, kurios metu tokie paaugliai tampa

⁵⁹ Vilniaus apygardos probacijos tarnyba. Individualios kognityvinės-bihevioristinės korekcinės programos „Tik tu ir aš“ aprašymas
http://www.vrpi.lt/xinha/plugins/ExtendedFileManager/demo_images/Tik_tu_ir_a_priedas_d_1_program_.pdf (2014-02-04)

⁶⁰ Vilniaus apygardos probacijos tarnyba. Individuali pusiau struktūruotų motyvuojančių pokalbių programa "Elgesys - pokalbis - pasikeitimas" aprašymas
http://www.vrpi.lt/xinha/plugins/ExtendedFileManager/demo_images/EPP_priedas_d_1_program_.pdf (2014-02-04)

⁶¹ Vilniaus apygardos probacijos tarnyba. Kognityvinės elgesio korekcijos programos „Equip“ aprašymas
http://www.vrpi.lt/xinha/plugins/ExtendedFileManager/demo_images/EQUIP_priedas_d_1_program_.pdf (2014-02-04)

labiau motyvuoti ir pasirengę padėti vienas kitam. Programos tikslas – mokyti nepilnamečius mąstyti ir elgtis atsakingai taikant savitarpio pagalbos metodą, motyvuoti ir įgalinti paauglius teikti pagalbą vienas kitam. „Equip“ programa suteikia neeilinę galimybę atpažinti mąstymo ir elgesio problemas bei jas spręsti taikant savitarpio pagalbos metodą.

Geriausius rezultatus, siekiant sumažinti nusikalstamumą, galima pasiekti sistemiškai taikant prevencijos priemones. Prevencijos priemonių veiksmingumu galima įsitikinti analizuojant ir lyginant nusikalstamumo statistikos rodiklius. Jei vykdomos prevencijos programos pasiteisina – rodikliai mažėja.

IŠVADOS

- 1) Nusikalstamų veikų skaičius tenkantis 100000 gyventojų Ukmergės r. sav. per tiriamąjį 2008 – 2013 m. laikotarpį dinamiškas, tačiau per visą laikotarpį jis yra mažesnis nei bendras Lietuvos Respublikos nusikalstamumo lygis.
- 2) Ukmergės r. sav. daugiausiai užregistruojama nusikalstamų veikų, kurios daro žalą įstatymo saugomoms vertybėms – nuosavybei, turtinėms teisėms ir turtiniams interesams, tokios veikos sudaro 61,2 proc. visų nusikalstamų veikų, užregistruotų per tiriamąjį laikotarpį.
- 3) Išanalizavus oficialiąją statistiką paaiškėjo, kad nusikalstamas veikas dažniau padaro Lietuvos Respublikos piliečiai – vyrai, turintys žemesnį išsilavinimą, vartojantys alkoholį, bedarbiai, bet neregistruoti teritorinėje darbo biržoje asmenys.
- 4) Pagal oficialius registruotojo nusikalstamumo statistikos duomenis 3,3 proc. gyventojų nukentėjo nuo nusikalstamų veikų Ukmergės r. sav. 2013 metais. Išanalizavus apklausos duomenis paaiškėjo, kad net apie 40 proc. apklaustų gyventojų teigė, kad jie nukentėjo nuo nusikalstamų veikų Ukmergės r. sav. 2013 metais, t. y. 12 kartų daugiau, negu rodo oficialioji statistika.
- 5) Aptarus vykdomas prevencines priemones galima padaryti išvadą, kad Ukmergės r. sav. daugiausiai dėmesio skiriama prevencinėms priemonėms, kuriomis siekiama užkardyti nepilnamečių daromas nusikalstamas veikas ir asmenų jau padariusių nusikalstamas veikas pakartotinį nusikalstamumą.

PASIŪLYMAI

1) Siekiant sumažinti nusikalstamumą Ukmergės r. sav. svarbu didelį dėmesį skirti visuomenės sąmoningumui ugdyti. Tai padaryti galima policijos pareigūnams ir kitiems specialistams organizuojant seminarus ne tik moksleiviams, bet ir suaugusiems asmenims rengiant viešas paskaitas apie nusikalstamumo padėtį Ukmergės r. sav., jų metu supažindinant gyventojus su nusikalstamumo tendencijomis mieste ir jo rajone, mokant kaip apsaugoti save ir savo turtą. Taip pat išklausant gyventojų pateikiamus pasiūlymus. Tokios paskaitos skatintų bendruomenės ir pareigūnų bendradarbiavimą.

2) Būtina didinti pasitikėjimą policijos pareigūnais, tai galėtų padaryti žiniasklaida skleidžiant informaciją apie nuveiktus gerus darbus, ištirtas bylas. Ne ką mažiau svarbu yra kelti pareigūnų kvalifikaciją, nors Ukmergės r. sav. policijos komisariate dirba kvalifikuoti specialistai, tačiau žinias būtina gilinti nuolatos.

3) Ukmergės r. sav. policijos pareigūnai per mažai dėmesio skiria saugios kaimynystės programai, draugiški kaimynų santykiai sumažintų vagystes įsibraunant į patalpas, leistų pastebėti aplink besisukiojančius nepažįstamuosius ir taip užkirsti kelią kitoms galimoms nusikalstamoms veikoms.

ANOTACIJA

Tik įvertinus nusikalstamumo padėtį galima imtis koordinuotų ir kryptingų prevencinių veiksmų. Todėl magistro baigiamajame darbe nagrinėjami registruoto nusikalstamumo rodikliai, tokie kaip būklė, lygis, dinamika ir struktūra. Atskleidžiami asmenų, įtariamų (kaltinamų) padarius nusikalstamas veikas, socialiniai bruožai. Atlikus viktimologinę apklausą analizuojamas latentinis nusikalstamumas. Aptiriamos prevencinės priemonės, kuriomis mažinami nusikalstamumo mastai. Šis sisteminis nagrinėjimas leidžia įvertinti 2008 – 2013 m. nusikalstamumo padėtį Ukmergės rajono savivaldybėje ir atskleidžia, kad realus nusikalstamumas yra gerokai didesnis nei registruotas.

Pagrindiniai žodžiai. Nusikalstamumas, nusikalstamumo charakteristika, prevencija, latentškumas.

ANNOTATION

Coordinated and targeted preventive measures are available to be applied only after situation of criminality is assessed. Therefore, this Master's Thesis examines indicators of registered criminality, such as condition, level, dynamics and structure. Social features of persons, suspected for (charged with) criminal offences, are revealed. After implementation of victimological survey, latent crime is analyzed. Discussions on preventive measures, for decrease of criminality scale, are executed. Such systemic examination enables to assess criminality situation in Ukmerge District Municipality in 2008-2013 and reveals the fact that the level of factual criminality is significantly higher than the officially registered one.

Key words. Criminality, criminality characteristics, prevention, latency.

Minkevičiūtė J. Nusikalstamumo charakteristika Ukmergės rajono savivaldybėje / Baudžiamosios teisės ir kriminologijos programa. Vadovas doc. dr. A. Kiškis. – Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, Teisės fakultetas, 2014. – 55 p.

SANTRAUKA

Magistro baigiamajame darbe analizuojama nusikalstamumo charakteristika Ukmergės r. sav. Darbo tema aktuali tuo, kad darbe analizuojami ir apibendrinami iki šiol nenagrinėti 2008 – 2013 m. nusikalstamumo Ukmergės r. sav. kiekybiniai ir kokybiniai duomenys, aptariamoms prevencinėms priemonėms.

Tyrimo objektas. Nusikalstamumas Ukmergės rajono savivaldybėje.

Tyrimo tikslas. Šio baigiamojo darbo tikslas yra atskleisti nusikalstamumo Ukmergės rajono savivaldybėje kriminologinę charakteristiką bei pateikti pasiūlymų jo prevencijai ir kontrolei.

Tyrimo metodai. Nagrinėjant nusikalstamumo charakteristikos rodiklius ir priežastingumą naudojami empiriniai ir teoriniai tyrimo metodai. Atliekama informacijos statistinė ir lyginamoji analizė. Informacija pateikiama naudojantis duomenų sisteminimo ir grafinio duomenų vaizdavimo metodu. Išvados pateikiamos naudojant apibendrinimo metodą. Atlikta anketavimo būdu viktimologinė anoniminė apklausa Ukmergės r. savivaldybėje, gauti duomenys leidžia patyrinėti latentinį nusikalstamumą ir papildo registruoto nusikalstamumo statistiką.

Darbo struktūra. Magistro baigiamasis darbas sudarytas iš turinio, įvado, 4 skyrių, išvadų, pasiūlymų ir rekomendacijų, naudotos literatūros sąrašo, anotacijos lietuvių ir anglų kalbomis, santraukų lietuvių ir anglų kalbomis bei priedų. Pirmajame skyriuje atskleidžiama darbe naudojama nusikalstamumo samprata, nagrinėjami registruoto nusikalstamumo charakteristikos rodikliai. Antrajame skyriuje pateikiama asmenų, įtariamų (kaltinamų) padarius nusikalstamą veiką, kriminologinė charakteristika. Trečiajame skyriuje analizuojamas latentinis nusikalstamumas. Ketvirtame skyriuje aptariamas nusikalstamumo priežastingumas bei nurodomos Policijos komisariato ir kitų suinteresuotų institucijų veiklos kryptys siekiant sumažinti nusikalstamumo problemą Ukmergėje.

Darbo rezultatai. Atlikus 2008 – 2013 m. užregistruoto nusikalstamumo Ukmergės r. sav. statistikos analizę paaiškėjo, kad nusikalstamumo lygis Ukmergės r. sav. mažesnis nei bendras Lietuvos Respublikos nusikalstamumo lygis. Išanalizavus anoniminės apklausos duomenis paaiškėjo, kad tiriamoje teritorijoje realus nusikalstamumas yra žymiai didesnis nei registruotas oficialiojoje statistikoje.

Minkevičiūtė J. Criminality in Ukmerge District Municipality/Master's thesis in Criminal Law and Criminology program. Supervisor prof. dr. A. Kiškis. – Vilnius: Faculty of Law, Mykolas Romeris University, 2014. – 55 p.

SUMMARY

This Master's Thesis analyzes criminality characteristics of Ukmerge District Municipality. The topic is relevant due to the analyzed and generalized quantitative and qualitative data of criminality of Ukmerge District Municipality in 2008-2013, which previously has never been analyzed.

Object. Criminality in Ukmerge Region Municipality.

Aim. The aim of this thesis is to expose criminological characteristics of criminality in Ukmerge District Municipality and to submit proposals, concerning prevention and control of such criminality.

Methods. In examination of criminality characteristics indicators and causality, empirical and theoretical methods are applied. Executed statistical and comparative data analysis. Information is provided by using data systemization and graphical data representation methods. Findings are provided by using generalization method. Anonymous victimological survey in Ukmerge District Municipality is processed by using survey method; acquired data enables to examine latent crime and supplements statistics of registered criminality.

Structure. Master's Thesis is consisted of content, introduction, 4 chapters, conclusions, proposals and recommendations, list of references, annotation in Lithuanian and English languages, summaries in Lithuanian and English languages and appendices. The first chapter provides conception of criminality and examination of registered criminality characteristic's indicators. Second chapter discusses on criminological characteristics of persons, suspected for (charged with) criminal offences. Latent crime is discussed in third chapter. Fourth chapter considers the causality of criminality and indicates activities of Police Commissariat and other interested institutions, focused on decrease of criminality problem in Ukmerge.

Results. After the statistical analysis of registered criminality in Ukmerge District Municipality in 2008-2013 has been implemented, the fact that criminality scale in Ukmerge District Municipality is lower than the average criminality scale of the Republic of Lithuania has been revealed. Results of anonymous survey data have shown that criminality within the investigated territory is significantly higher than it is officially registered in statistics.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

Lietuvos Respublikos įstatymai ir kiti teisės aktai

1. Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas// Valstybės žinios. 2000, Nr. 89-2741.
2. Lietuvos Respublikos užimtumo rėmimo įstatymas. Valstybės žinios. 2006 m. birželio 15 d. Nr. X-694.
3. Lietuvos Respublikos Seimo 2003m. kovo 20 d. nutarimas Nr. IX-1383 „Dėl nacionalinės nusikaltimų prevencijos ir kontrolės programos patvirtinimo“// Valstybės žinios. 2003, Nr. 32-1318.

Specialioji literatūra

1. Autorių kolektyvas. Kriminologija: vadovėlis. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2010.
2. Babachinaitė G. Socialiniai pokyčiai ir nusikalstamumas // Jurisprudencija. 2000. Nr. 15
3. (17).
4. Babachinaitė G., Paulikas V. Nedarbas ir nusikalstamumas Lietuvos kaime po 1990 metų// Jurisprudencija. 2005. T. 74(66).
5. Babachinaitė G., Jurgelaitienė G., Justickis V. ir kt. Nusikalstamumas Lietuvoje ir jo
6. prognozė iki 2015m. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2008.
7. Babachinaitė G., Kuklianskis S. Teorinės nusikalstamumo prevencijos problemos //
8. Jurisprudencija. 2003, Nr. 42(34).
9. Babachinaitė G., „Žmogaus nesaugumo nuo nusikaltimų būklė Lietuvoje ir jos vertinimo pagrindai“, „Nusikalstamumo grėsmės ir žmogaus saugumas“, Mykolo Romerio universitetas, Vilnius, 2010.
10. Baudžiamoji teisė, Bendroji dalis, Trečias pataisytas ir papildytas leidimas, Vilnius 2003.
11. Bilevičienė T., Jonušauskas S. Statistinių metodų taikymas rinkos tyrimuose: vadovėlis. Vilnius : Mykolo Romerio universitetas, 2011.
12. Bluvšteinas J.(Atsakingas redaktorius). Kriminologija. – Vilnius: Pradai, 1994.
13. Entorf H., Spengler H. Crime in Europe - Causes and Consequences. Berlin: Springer Verlag, 2003.
14. Flowers R. B. Demographics and Criminality: The Characteristics of Crime in America. New York : Praeger, 1989.
15. Galinaitytė J., Rudzkis T. Šiuolaikinio nusikalstamumo sampratos problema // Jurisprudencija. 2005, Nr. 70(62).

16. Galinaitytė J., Kriminologija: teorija ir aktualijos., Vilnius. 2009.
17. Gečėnienė S. Nusikalstamumo dinamikos monitoringas // Jurisprudencija. 2006, Nr. 6(84).
18. Informatikos ir ryšių departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos. *Oficialioji statistika apie nusikalstamą LR savivaldybėse.*
<http://www.ird.lt/>
19. “Jaunieji policijos rėmėjai” Siesikų vidurinėje mokykloje
<http://svm.w3.lt/index.php/neformalusisvietimas/bureliai/jauniejiipolicijosremejai>
20. Justickis V., Kriminologija. Vilnius: Lietuvos teisės universitetas, 2001.
21. Justickis V. Kriminologija. 2 d.- Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2004.
22. Justickis, V.; Uscila, R.; Kiškis, A. [Two-rays approach in the integration of victimological and recorded data on criminality.](http://www3.mruni.eu/~akiskis/Alfredo-str2012-2.pdf) *Jurisprudence.* 2012, 19(2)
<http://www3.mruni.eu/~akiskis/Alfredo-str2012-2.pdf>
23. Kazieliene G. (2013-04-04) Gimtoji žemė. *Socialinės paslaugos reikalingos ir vyresniesiems, ir vaikams* http://www.gzeme.lt/?s_id=1&n_id=7128 2014-01-04
24. Kiškis A. Nusikalstamumo Lietuvoje 2001 metais charakteristika // Jurisprudencija, 2002, t. 29(21).
25. Kiškis A. Nusikalstamumas Lietuvoje: ko neparodo oficialioji statistika? // Jurisprudencija. 2008, Nr. 11(113).
26. Kriminologija / Ats. red. Bluvšteinas J., Vilnius: Pradai, 1994.
27. Krisberg B., Wolfa. M.juvenile Offending // juvenile delinquency: Prevention, assessment, and Inter-vention (Eds. Heilbrun K., goldstein N. E. s., Redding R. E.). Oxford university Press, 2005.
28. Kuklianskis, S. Nusikaltimų latentškumas: prigimtis, rūšys, prevencijos metmenys. Teisės problemos, 2005, Nr. 2(48)
29. Kuolaitė A. Nusikaltimus padariusių nedarbančių ir nesimokančių asmenų kontingento paplitimas ir asmenybės bruožai // Jurisprudencija.2007, Nr.2(92).
30. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2002 m. spalio 8 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-670/2002.
31. Nikartas S. Bendruomenių dalyvavimas nusikalstamumo prevencijoje// Daktaro disertacija. Socialiniai mokslai. Teisė. MRU, 2012.
32. Nusikalstamumo prevencijos Lietuvoje centro internetinė svetainė. Kriminologinė literatūra. Tyrimai.// http://www.nplc.lt/lit/tyr/_tyrimai.aspx
33. Oficialiosios statistikos portalas. *Gyventojai ir soc. Statistika*
<http://osp.stat.gov.lt/web/guest/statistiniu-rodikliu->

- analize?portletFormName=visualization&hash=dfd4332d-4551-470d-85b2-1b8d2b97d1e0
34. Piesliakas V. Lietuvos baudžiamoji teisė. Antroji knyga. Vilnius: Justitia, 2008.
 35. Policijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos // <http://www.policija.lt/>
 36. Prapiestis J.. Namų advokatas . Vilnius: VĮ Teisinės informacijos centras, 2002.
 37. Rudzakis T. Latentinės nusikalstamumo dalies prognozavimo klausimu // Jurisprudencija. 2008, Nr. 4(106).
 38. Sakalauskas G. Nusikalstamumas Lietuvoje // 1999 m. pranešimas apie žmogaus socialinę raidą Lietuvoje. Vilnius: Jungtinių Tautų Vystymo Programa, Socialinės politikos grupė, 1999.
 39. Sakalauskas G., Dobrynina M., Justickaja S., Kalpokas V., Mališauskaitė-Simanaitienė S., Nikartas S., Pocienė A., Zaksaitė S. „Registruotas ir latentinis nusikalstamumas Lietuvoje: tendencijos, lyginamieji aspektai ir aplinkos veiksniai“ // Teisės instituto mokslo tyrimai T. 7. Vilnius, 2011.
 40. Statistikos departamentas. Gyventojai ir socialinė statistika. // <http://www.stat.gov.lt/lt/>
 41. Šiuolaikinis nusikalstamumas (red. Klimas).-Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas, 2002.
 42. Tavares C., Thomas G., Bulut F. Population and social conditions: Crime and Criminal Justice, 2006-2009. Eurostat statistics in Focus. 6/2012.
 43. Ukmergės jaunimo centras. <http://www.zinauviska.lt/lt/veikliam-jaunimui/jaunimo-organizacijos/ukmerges-jaunimo-centras-447> (2014-02-03)
 44. Vilniaus apygardos probacijos tarnyba. Individualios kognityvinės-bihevioristinės korekcinės programos „Tik tu ir aš“ aprašymas http://www.vrpi.lt/xinha/plugins/ExtendedFileManager/demo_images/Tik_tu_ir_a_priedas_d_1_program.pdf (2014-02-04)
 45. Vilniaus apygardos probacijos tarnyba. Individuali pusiau struktūruotų motyvuojančių pokalbių programa "Elgesys - pokalbis - pasikeitimas" aprašymas http://www.vrpi.lt/xinha/plugins/ExtendedFileManager/demo_images/EPP_priedas_d_1_program.pdf (2014-02-04)
 46. Vilniaus apygardos probacijos tarnyba. Kognityvinės elgesio korekcijos programos „Equip“ aprašymas http://www.vrpi.lt/xinha/plugins/ExtendedFileManager/demo_images/EQUIP_priedas_d_1_program.pdf (2014-02-04)

47. Vilniaus apskrities VPK. *Ukmergės rajone gyventi saugiau*. 2014-01-23
<http://vilnius.policija.lt/index.php/lt/ukmerges-r-aktualijos/2785-ukmerges-rajone-gyventi-saugiau> (2014-02-01)
48. Vilniaus teritorinė darbo birža. Nedarbo lygio žemėlapis.
<http://www.ldb.lt/TDB/Vilnius/DarboRinka/Situacijos%20apvalga/LastSituacija.aspx>
(2014-02-02)
49. Žukauskaitė J. Nepilnamečių nusikalstamas elgesys: psichologiniai mediacijos taikymo aspektai. ISSN 1392-1592. Teisės problemos. 2012. Nr. 2 (76)

PRIEDAI

Sveiki. Esu MRU Baudžiamosios teisės ir kriminologijos magistro studijų programos studentė. Atlieku tyrimą apie nusikalstamas veikas, padarytas 2013 m. Ukmergės rajono savivaldybės teritorijoje. Prašau atkreipti dėmesį į tyrimo laikotarpį atsakinėjant į klausimus. Jeigu į klausimą atsakote NE iškart eikite prie kito klausimo, jeigu atsakote TAIP tada prašau jį detalizuoti atsakant į du papildomus klausimus.

1. Jūsų lytis:

- Vyras
- Moteris

2. Amžius:

- 14-19m.
- 20-29m.
- 30-39m.
- 40-49m.
- 50-59m.
- 60-74m.

3. Išsimokslinimas:

- Pradinis (4 klasės)
- Pagrindinis (10 klasių)
- Vidurinis (12 klasių)
- Profesinis
- Aukštesnysis
- Aukštasis
- Neturintis išsilavinimo

4. Gyvenamoji vieta:

- Ukmergės miestas
- Ukmergės rajonas

5. Užimtumas:

- Dirba valstybiniame sektoriuje
- Dirba privačiame sektoriuje
- Bedarbis
- Moksleivis
- Studentas
- Pensininkas

6. Ar iš Jūsų asmeniškai buvo pavogtas ar realiai bandyta pavogti turtą, kurio vertė viršija 130 Lt?

- Taip
- Ne => (pereiti prie 7 kl.)

Jeigu pažymėjote TAIP: įrašykite, kiek kartų Jums taip buvo Ukmergės r. sav.: _____
Apie kelis iš šių incidentų pranešėte teisėsaugos institucijoms? _____

7. Ar Jūs buvote sumuštas arba kitaip smurtaujant Jums buvo sukeltas fizinis skausmas ar padarytas sveikatos sutrikdymas?

- Taip
- Ne => pereiti prie 8 kl.

Jeigu pažymėjote TAIP: įrašykite, kiek kartų Jums taip buvo Ukmergės r. sav.: _____
Apie kelis iš šių incidentų pranešėte teisėsaugos institucijoms? _____

8. Ar kas nors tenkino lytinę aistrą prieš Jūsų valią panaudodamas fizinį smurtą ar grasindamas tuoj pat jį panaudoti, ar kitaip atimdamas galimybę priešintis, ar pasinaudodamas bejėgiška Jūsų būkle?

- Taip
- Ne => pereiti prie 9 kl.

Jeigu pažymėjote TAIP: įrašykite, kiek kartų Jums taip buvo Ukmergės r. sav.: _____
Apie kelis iš šių incidentų pranešėte teisėsaugos institucijoms? _____

9. Ar iš Jūsų buvo pagrobtas turtas, panaudojant fizinį smurtą ar grasinant tuoj pat jį panaudoti?

- Taip
- Ne => pereiti prie 10 kl.

Jeigu pažymėjote TAIP: įrašykite, kiek kartų Jums taip buvo Ukmergės r. sav.: _____
Apie kelis iš šių incidentų pranešėte teisėsaugos institucijoms? _____

10. Ar kas nors apgaule (sukčiaujant) iš Jūsų išviliojo turtą ar išvengė turtinės prievolės Jums?

- Taip
- Ne => pereiti prie 11 kl.

Jeigu pažymėjote TAIP: įrašykite, kiek kartų Jums taip buvo Ukmergės r. sav.: _____
Apie kelis iš šių incidentų pranešėte teisėsaugos institucijoms? _____

11. Ar kas nors tyčia sunaikino ar sugadino Jūsų turtą, kurio vertė viršija 130 Lt?

- Taip.
- Ne => pereiti prie 12 kl.

Jeigu pažymėjote TAIP: įrašykite, kiek kartų Jums taip buvo Ukmergės r. sav.: _____
Apie kelis iš šių incidentų pranešėte teisėsaugos institucijoms? _____

12. Ar kas nors neteisėtai sunaikino, sugadino, pašalino ar pakeitė elektroninius duomenis arba apribojo naudojimąsi tokiais duomenimis, ar neteisėtai sutrikdė informacinės sistemos darbą, padarydamas Jums žalos už daugiau nei 130 Lt?

- Taip
- Ne => pereiti prie 13 kl.

Jeigu pažymėjote TAIP: įrašykite, kiek kartų Jums taip buvo Ukmergės r. sav.: _____
Apie kelis iš šių incidentų pranešėte teisėsaugos institucijoms? _____

13. Ar koks nors valstybės tarnautojas ar pareigūnas reikalavo iš Jūsų ar provokavo Jus duoti kyši už veikimą ar neveikimą vykdant įgaliojimus?

- Taip
- Ne => pereiti prie 14 kl.

Jeigu pažymėjote TAIP: įrašykite, kiek kartų Jums taip buvo Ukmergės r. sav.: _____
Apie kelis iš šių incidentų pranešėte teisėsaugos institucijoms? _____

14. Ar kas nors Jums siūlė, davė ar pardavė narkotinių ar psichotropinių medžiagų nemedicininiais tikslais?

- Taip
- Ne => pereiti prie 15 kl.

Jeiga pažymėjote TAIP: įrašykite, kiek kartų Jums taip buvo Ukmergės r. sav.: _____
Apie kelis iš šių incidentų pranešėte teisėsaugos institucijoms? _____

15. Ar Jums asmeniškai teko patirti, kad kažkas viešoje vietoje įžūliu elgesiu, necenzūriniais žodžiais, grasinimais, patyčiomis, arba vandališkais veiksmais demonstravo nepagarbą aplinkiniams / aplinkai ir tuo sutrikdė visuomenės rimtį ar tvarką? Nurodykite tik tuos atvejus, kai minėti veiksmai buvo padaryti panaudojant prieš Jus psichologinį ar fizinį smurtą (fizinę jėgą).

- Taip
- Ne => pereiti prie 16kl.

Jeigu pažymėjote TAIP: įrašykite, kiek kartų Jūs tai pastebėjote Ukmergės r. sav.: _____
Apie kelis iš šių incidentų pranešėte teisėsaugos institucijoms? _____

16. Ar Jūsų atžvilgiu buvo padaryta kitokia nusikalstama veika/ nusikaltimas, išskyrus anksčiau paminėtus?

- Taip.
- Ne

Jeigu pažymėjote TAIP: įrašykite, kiek kartų Jums taip buvo Ukmergės r. sav.: _____
Apie kelis iš šių incidentų pranešėte teisėsaugos institucijoms? _____

Ačiū už Jūsų pagalbą ☺